

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu neljäs jaosto)

6 päivänä lokakuuta 2005 *

Yhdistetyissä asioissa T-22/02 ja T-23/02,

Sumitomo Chemical Co. Ltd, kotipaikka Tokio (Japani), ja

Sumika Fine Chemicals Co. Ltd, kotipaikka Osaka (Japani),

edustajinaan asianajaja M. Klusmann ja solicitor V. Turner,

kantajina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinnään L. Pignataro-Nolin ja A. Whelan,
prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: englantia.

joissa on kyse EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (asia nro COMP/E-1/37.512 — Vitamiinit) 21 päivänä marraskuuta 2001 tehdyn komission päätöksen 2003/2/EY (EYVL 2003, L 6, s. 1) kumoamisesta siltä osin kuin se koskee kantajia,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEENTUOMIOISTUIN (laajennettu neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Legal sekä tuomarit P. Lindh, P. Mengozzi, I. Wyszniowska-Białecka ja V. Vadapalas,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Plingers,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 18.11.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asian tausta

- ¹ EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (asia nro COMP/E-1/37.512 — Vitamiinit) 21 päivänä marraskuuta 2001 tehdyn päätöksen 2003/2/EY (EYVL 2003, L 6, s. 1; jäljempänä päätös) 1 artiklassa komissio totesi, että useat yritykset ovat rikkoneet EY 81 artiklan

1 kohtaa ja Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen 53 artiklan 1 kohtaa osallistumalla joukkoon erilaisia kartelleja, jotka vaikuttavat kahdentoista eri vitamiinituotteen eli A-, E-, B1-, B2-, B5- ja B6-vitamiinien, foolihapon, C-, D3- ja H-vitamiinien, beetakaroteenin sekä karotenoidien markkinoihin. Päätöksen toisesta perustelukappaleesta ilmenee erityisesti, että kyseessä olevat yritykset ovat komission mukaan määränneet näiden kartellien yhteydessä eri tuotteiden hintoja, jakaneet myyntikiintiöitä, sopineet hinnankorotuksista ja toteuttaneet niitä, julkistaneet sopimustensa mukaisia hintauutisia, myyneet tuotteitaan sovitulla hinnoilla, perustaneet järjestelyn sopimustensa noudattamisen seuraamista ja valvomista varten sekä osallistuneet säännöllisiin kokouksiin suunnitelmiansa toteuttamiseksi.

- 2 Kyseisten yritysten joukossa ovat muun muassa Sumitomo Chemical Co. Ltd (jäljempänä Sumitomo) ja Sumika Fine Chemicals Co. Ltd (jäljempänä Sumika) -nimiset japanilaiset yritykset, joiden katsottiin olevan vastuussa kilpailusääntöjen rikkomisesta H-vitamiinin (joka tunnetaan myös nimellä biotiini) ja foolihapon yhteisön ja ETA:n markkinoilla (päätöksen 1 artiklan 1 kohdan j ja k alakohta).
- 3 Päätöksen 1 artiklan 2 kohdan k ja l alakohdassa komissio totesi, että kilpailusääntöjen rikkomiset, joihin Sumitomo ja Sumika olivat sen mukaan osallistuneet, ovat kestäneet vuoden 1991 lokakuusta vuoden 1994 huhtikuuhun Sumitomon osalta ja vuoden 1991 tammikuusta vuoden 1994 kesäkuuhun Sumikan osalta.
- 4 Päätöksen 2 artiklassa yritykset, joiden katsotaan syyllistyneen todettuihin rikkomisiin, määrättiin lopettamaan mainitut rikkomiset, mikäli näin ei ollut vielä tapahtunut, ja pidättäytymään vastedes harjoittamasta todettua kilpailusääntöjä rikkovaa toimintaa ja toteuttamasta toimenpiteitä, joilla on samanlaisia tai vastaavia tavoitteita tai seurauksia.

- 5 Vaikka komissio määräsi sakkoa A-, E-, B2-, B5-, C- ja D3-vitamiinien sekä beetakaroteenin ja karotenoidin markkinoilla todetuista rikkomisista, se ei määrännyt kuitenkaan sakkoja B1-, B6- ja H-vitamiinien sekä foolihapon markkinoilla todetuista rikkomisista (päätöksen 3 artikla).
- 6 Päätöksen 645–649 perustelukappaleesta näet ilmenee, että näillä viimeksi mainituilla markkinoilla todetut kilpailusääntöjen rikkomiset ovat päättyneet yli viisi vuotta ennen kuin komissio on aloittanut tutkimuksensa ja että tästä syystä näihin rikkomisiin sovellettiin vanhentumisajoista liikennettä ja kilpailua koskeviin Euroopan talousyhteisön sääntöihin liittyvissä menettelyissä ja niiden nojalla määrättyjen seuraamusten täytäntöönpanossa 26 päivänä marraskuuta 1974 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2988/74 (EYVL L 319, s. 1) 1 artiklaa.
- 7 Etenkään Sumitomolle ja Sumikalle ei näin ollen määrätty sakkoa.
- 8 Päätöksestä (650 perustelukappale) ilmenee myös, että kyseiset kaksi yritystä ovat väittäneet väitetiedoksiintoon antamissaan vastauksissa, että koska ne kilpailusääntöjen rikkomiset, joihin niiden on väitetty osallistuneen, olivat vanhentuneet, komissio ei voinut tehdä niiden osalta myöskään päätöstä.
- 9 Komissio on päätöksessään (651 perustelukappale) hylännyt kyseisen väitteen korostamalla, että ”vanhentumisaikoja koskevat säännöt koskevat ainoastaan sakkojen tai seuraamusten määräämistä” ja että ”niillä ei ole vaikutusta siihen, voiko komissio tutkia kartellitapauksia ja tehdä tarpeen vaatiessa kieltäviä päätöksiä”.

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

- 10 Sumitomo ja Sumika ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 7.2.2002 jättämillään erillisillä kannekirjelmillä nostaneet nyt käsiteltävänä olevat kanteet, jotka on rekisteröity numeroilla T-22/02 ja T-23/02.

- 11 Koska asiat T-22/02 ja T-23/02 liittyvät toisiinsa, ne yhdistettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen jaoston puheenjohtajan 30.4.2004 antamalla määräyksellä suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 50 artiklan mukaisesti.

- 12 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti työjärjestyksen 14 artiklan mukaan ensimmäisen jaoston esityksestä asianosaisia työjärjestyksen 51 artiklan mukaisesti kuultuaan siirtää käsiteltävänä olevat asiat laajennetun ratkaisukokoonpanon ratkaistavaksi.

- 13 Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoa muutettiin ja esittelevä tuomari määrättiin neljänteen jaostoon, käsiteltävänä olevat asiat siirrettiin tämän vuoksi laajennetun neljännen jaoston käsiteltäväksi.

- 14 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu neljäs jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn.

- 15 Asianosaisten suulliset lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 18.11.2004 pidetyssä istunnossa.
- 16 Sumitomo vaatii asiassa T-22/02, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa päätöksen sitä koskevilta osin ja velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 17 Sumika vaatii asiassa T-23/02, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa päätöksen sitä koskevilta osin ja velvoittaa vastaajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 18 Komissio vaatii kummassakin yhdistetyssä asiassa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkää kanteen ja velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Kumoamisvaatimukset

- 19 Kantajat esittävät kanteidensa tueksi kaksi kanneperustetta, jotka koskevat komissiolla kilpailusääntöjen rikkomisen toteamisen osalta olevan toimivallan vanhentumista ja komission toimivallan puuttumista.

1. *Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee komissiolla kilpailusääntöjen rikkomisen toteamisen osalta olevan toimivallan vanhentumista*

- 20 Kantajat väittävät, että komissio ei esillä olevassa asiassa voinut tehdä niiden osalta kieltopäätöstä, koska sillä ei ollut toimivaltaa yhtäältä asetuksen N:o 2988/74 1 artiklassa säädetyn vanhentumisajan päättymisen perusteella ja toisaalta tiettyjen yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden nojalla.

Ensimmäinen osa: asetuksen N:o 2988/74 soveltaminen

Asianosaisten lausumat

- 21 Kantajat huomauttavat, että komission toimivaltaa määrätä sakkoja tai seuraamuksia yhteisön kilpailuoikeuden rikkomisesta koskee asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan perusteella viiden vuoden vanhentumisaika ja että komissio on itse myöntänyt, että kyseinen vanhentumisaika oli kantajien osalta päättynyt.
- 22 Ne katsovat kuitenkin, että esillä olevassa asiassa niitä vastaan tehdyn kaltaista muodollista kieltopäätöstä on pidettävä mainitussa artiklassa tarkoitettuna ”seuraamuksena”,* koska siitä ilmenee ainakin kolmen tyyppisiä rankaisuvaikutuksia.
- 23 Ensinnäkin päätös, jolla todetaan kilpailuoikeuden rikkominen väitetyn maailmanlaajuisen kartellin yhteydessä, voi johtaa muihin syytteisiin jäsenvaltioissa, joissa vanhentumisaikaa koskevat säännöt ovat erilaisia, tai jopa muissa valtioissa. Komission toteamuksia voidaan pitää todisteina näissä menettelyissä, joissa

* — Asetuksen N:o 2988/74 suomenkielisessä versiossa sanasta ”sanctions” on käytetty käännöstä ”seuraamusmaksut”. Tässä tuomiossa käytetään kuitenkin käännöstä ”seuraamus”, joka vastaa paremmin esillä olevassa asiassa kyseessä olevan käsitteen tulkintaa koskevan riidan perustaa (ks. tämän tuomion 41 ja 44 kohta).

kantajille voi vähintäänkin aiheutua hyvin suuria kustannuksia puolustuksensa varmistamisesta. Toiseksi kantajat saattavat joutua vastaamaan siviilivastuunsa perusteella kansallisissa tuomioistuimissa sellaisten kolmansien nostamiin kanteisiin, jotka pyrkivät nojautumaan päätökseen vahingonkorvausta vaatiakseen. Kolmanneksi päätös vahingoittaa vakavasti kantajien mainetta, kuten myös kolmansien nostamista siviilikanteista johtuva kielteinen julkisuus.

24 Kantajat huomauttavat, että asetuksen N:o 2988/74 tarkoituksena on sen johdanto-osan mukaan ottaa oikeusvarmuuden kannalta käyttöön periaate vanhentumisesta sakkujen ja muiden seuraamusten osalta. Syy asetuksessa N:o 2988/74 säädettyjen kaltaisten vanhentumisaikojen käyttöön ottamiselle tietyssä oikeusjärjestelmässä on varmistaa se, että oikeusjärjestelmän hyvää toimintaa koskevan intressin mukaisesti kauan sitten tehdyistä rikkomuksista ei nosteta enää syytteitä eikä niistä määrätä enää seuraamuksia. Oikeusvarmuus, oikeudenhoito ja hallinnon tehokkuus edellyttävät sitä, että hallinto käyttää voimavaroja ja verovelvollisten rahat nostaakseen syytteitä uusista rikkomuksista eikä menneisyydessä tapahtuneista rikkomuksista. Näin ollen tietystä hetkestä alkaen yrityksille ei voida enää määrätä sakkoja, ja tämän lisäksi niiden ei tule myöskään pelätä joutuvansa sellaisen päätöksen kohteeksi, jossa niiden todetaan rikkoneen kilpailusääntöjä ja jolla on tästä johtuvia rankaisuvaikutuksia.

25 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 2988/74 mukaisesti komissio ei voinut määrätä kantajille sakkoa, eikä se tämän lisäksi voinut myöskään tehdä niiden osalta sellaista kieltopäätöstä, jolla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan.

26 Vastaaja väittää, että asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohtaa, kun sitä luetaan sen asiayhteydessä ja kyseisen asetuksen valmisteluasiakirjojen valossa, ei voida tulkita siten, että sitä sovelletaan muihin kuin saman asetuksen johdanto-osassa mainitussa lainsäädännössä tarkoitettuihin puhtaasti rahamääräisiin sakkoihin tai seuraamuksiin. Mainitussa artiklassa käytetään nimittäin käsitteitä ”sakot” ja ”seuraamukset”

nimenomaan sen vuoksi, että kaikki kyseisessä lainsäädännössä tarkoitettut joko "sakoiksi" tai "seuraamuksiksi" nimetyt rahamääräiset seuraamukset voidaan asettaa saman vanhentumisjärjestelmän piiriin. Komission esittämä asetusta koskeva alkuperäinen ehdotus ja kaksi sen jälkeen annettua muutettua ehdotusta, joissa käytetään kaksiosaista käsitettä "sakot (seuraamukset)", osoittavat hyvin, että näitä kahta käsitettä käytettiin synonyymeinä. Talous- ja sosiaalikomitean (nykyään Euroopan talous- ja sosiaalikomitea; jäljempänä ETSK) 29.6.1972 antaman lausunnon ensimmäinen virke ("asetusehdotus koskee ainoastaan toimivaltaa määrätä ja periä sakkoja ETY:n perustamisesta tehdyn sopimuksen perusteella annettujen liikennettä ja kilpailua koskevien säännösten rikkomisesta") osoittaa puolestaan, että mainittu komitea oli ymmärtänyt asetusehdotuksella viitattavan yksinomaan sakkoihin laajassa merkityksessä uhkasakot mukaan lukien.

27 Vastaaja on joka tapauksessa sitä mieltä, että kolmannen valtion kilpailuviranomaisen määräämää seuraamusta tai kansallisen tuomioistuimen antamaa vahingonkorvaustuomiota ei voida missään tapauksessa pitää komission määräämänä seuraamuksena. Lisäksi maineelle aiheutuva vahinko on enintään päätöksen tekemisen välillinen seuraus, eikä sitä voida pitää seuraamuksena. Kantajat sekoittavat myös kilpailusääntöjen rikkomisen toteavan päätöksen tekemisen ja julkaisemisen. Kuitenkin pelkästään julkaiseminen voi merkitä potentiaalista vaaraa adressaatin intresseille olematta kuitenkaan seuraamus.

28 Kantajat väittävät vastauksessaan, että jos komissiolla ei asetuksen N:o 2988/74 perusteella ole enää toimivaltaa velvoittaa yritykset lopettamaan todetun rikkomisen ja rikkomistapauksessa määrätä sakkoja ja uhkasakkoja, tästä seuraa välttämättä, ettei sillä ole enää myöskään implisiittistä toimivaltaa todeta kyseessä oleva rikkominen (asia 7/82, GVL v. komissio, tuomio 2.3.1983, Kok. 1983, s. 483, Kok. Ep. VII, s. 47, 23 kohta).

29 Kantajat huomauttavat, että kun yhteisöjen tuomioistuin tulkitsee yhteisön oikeutta, se nojautuu sanojen ilmeiseen merkitykseen lainsäädännön tilan perusteella,

toimenpiteen tavoitteeseen ja pelkästään toissijaisesti valmisteluasiakirjoihin (julkisasiamies Tizzanon ratkaisuehdotus asiassa C-133/00, Bowden ym., tuomio 4.10.2001, Kok. 2001, s. I-7031 ja erityisesti s. I-7033, ratkaisuehdotuksen 28–30 kohta). Valmisteluasiakirjojen itsessään ei voida katsoa ilmaisevan selkeästi asetuksen antajien tarkoitusta (asia T-102/96, Gencor v. komissio, tuomio 25.3.1999, Kok. 1999, s. II-753, 128 ja 129 kohta). Esillä olevassa asiassa ei siis ole merkitystä sillä, millä tavalla ETSK on ymmärtänyt asetusehdotuksen, vaan merkitystä on annettava kyseisen asetuksen lopullisen tekstin sanamuodolle itselleen.

- 30 Asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan sanamuoto on kuitenkin kantajien mukaan selkeä ja yksiselitteinen. Ei ole epäilystäkään siitä, etteikö päätöstä, jolla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan, olisi sen vuoksi, että sillä on rankaisuvaikutuksia ja perinteinen rikosoikeudellinen tavoite, pidettävä todellisuudessa mainitussa artiklassa tarkoitettuna seuraamuksena. Vastaaja itse myöntää tämän todetessaan, että se on tehnyt päätöksen ”rohkaistakseen esimerkilliseen käyttäytymiseen” ja ”tehdäkseen rikkomisen uusinnan vähemmän houkuttelevaksi”, ja nämä kaksi intressiä vastaavat kantajien mukaan seuraamusten perinteistä tavoitetta. Ne korostavat yhtäältä, että julkisasiamies Reischlin edellä mainitussa asiassa GVL vastaan komissio esittämästä ratkaisuehdotuksesta (s. 510 ja 516) ilmenee lisäksi, että vastaaja on jo myöntänyt edellä mainitussa asiassa, että rikkomisen toteavalla päätöksellä on myös seuraamusvaikutus, kun se julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä, ja toisaalta, että yhteisöjen tuomioistuin on asiassa 41/69, ACF Chemiefarma vastaan komissio, 15.7.1970 antamassaan tuomiossa (Kok. 1970, s. 661, Kok. Ep. I, s. 455, 104 kohta) todennut, että päätöksen julkaiseminen vaikuttaa ylimääräisen seuraamuksen tavoin.

- 31 Kantajat korostavat etenkin sitä, että jäsenvaltion tai kolmannen valtion kansallinen tuomioistuin saattaa käyttää komission toteamuksia sellaisena ”ensi näkemältä riittävänä näyttönä”, joka kantajien olisi hyvin vaikeaa osoittaa vääräksi erityisesti Euroopan unionin jäsenvaltioissa. Ne lainaavat tältä osin Australian, Yhdysvaltojen ja Kanadan tuomioistuinelinten tekemiä päätöksiä ja yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-344/98, Masterfoods ja HB, 14.12.2000 antamaa tuomiota (Kok. 2000, s. I-11369, 49–52 kohta). Ne huomauttavat, että vastaaja on itse kirjelmässään myöntänyt implisiittisesti tällaisen mahdollisuuden siltä osin kuin se mainitsee toiseen kanneperusteeseen antamassaan vastauksessa ”intressin antaa vahinkoa

kärsineille osapuolille mahdollisuus saattaa asia kansallisten tuomioistuinten käsiteltäväksi” sellaisena perusteltuna intressinä, jonka perusteella sillä on oikeus tehdä päätös, jolla todetaan kilpailusääntöjen rikkominen (ks. jäljempänä 122 kohta).

- 32 Kantajat toteavat vielä, että asetuksen N:o 2988/74 soveltumista päätöksiin, joilla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan, ei ole kyseenalaistettu myöskään lainsäädännössä. Ne huomauttavat, että se, että mainitun asetuksen 1 artiklassa käytetään käsitettä ”seuraamus”, ei selity, kuten vastaaja väittää, tarpeella saattaa erinimiset rahamääräiset seuraamukset yhteisen vanhentumista koskevan järjestelmän piiriin. Käsitteen ”sakot” piiriin kuuluu nimittäin selvästi myös 27 päivänä kesäkuuta 1960 annetussa neuvoston asetuksessa N:o 11 Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 79 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanosta syrjinnän poistamiseksi kuljetusmaksuista ja -ehdoista (EYVL 1960, 52, s. 1121) säädetty rahamääräinen seuraamus.
- 33 Vastaaja kiistää kantajien vastaukseen antamassaan vastauksessa väitteen, jonka kantajat ovat tehneet edellä mainitussa asiassa GVL vastaan komissio annetun tuomion perusteella, ja tarkentaa etenkin, että kyseisessä asiassa yhteisöjen tuomioistuin ei ole todennut, että implisiittinen toimivalta tehdä päätöksiä, joilla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan, seuraa suoraan lainsäädännössä nimenomaisesti annetusta toimivallasta määrätä yritykset lopettamaan kilpailusääntöjen rikkominen ja määrätä sakkoja, vaan se on todennut, että kaikilla näillä valtuuksilla on yhteisenä perustana EY 83 ja EY 85 artikla. Lisäksi vastaaja kiistää sen, miten kantajat ovat tulkinneet edellä mainitussa asiassa ACF Chemiefarma vastaan komissio annettua tuomiota.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 34 Alustavasti on korostettava, että komissio vastaa yhteisön kilpailupolitiikan täytäntöönpanosta ja suuntaamisesta. Tämän vuoksi EY 85 artiklan 1 kohdassa, jossa ilmaistaan komissiolle tällä alalla EY 211 artiklassa myönnetty yleinen

valvontatehtävä, komission tehtäväksi annetaan EY 81 ja EY 82 artiklassa määrättyjen periaatteiden soveltamisesta huolehtiminen, ja EY 83 artiklan perusteella annetuilla säännöksillä on annettu sille laajat toimivaltuudet (asia C-234/89, *Delimitis*, tuomio 28.2.1991, Kok. 1991, s. I-935, Kok. Ep. XI, s. I-77, 44 kohta; em. asia *Masterfoods ja HB*, tuomion 46 kohta ja asia T-24/90, *Automec v. komissio*, tuomio 18.9.1992, Kok. 1992, s. II-2223, 73 ja 74 kohta).

35 Komissiolle 6 päivänä helmikuuta 1962 annetulla neuvoston asetuksella N:o 17 ([EY 81] ja [EY 82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204), joka soveltuu ajallisesti esillä olevaan asiaan, annettujen toimivaltuuksien tarkoituksena on näin ollen se, että se voi niiden avulla täyttää EY 85 artiklassa sille uskotun tehtävän eli huolehtimisen siitä, että yhteismarkkinoilla noudatetaan kilpailusääntöjä (yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, *Aalborg Portland ym. v. komissio*, tuomio 7.1.2004, Kok. 2004, s. I-123, 54 kohta ja asia T-112/98, *Mannesmannröhren-Werke v. komissio*, tuomio 20.2.2001, Kok. 2001, s. II-729, 61 ja 66 kohta). Kilpailuvastaisten menettelytapojen ja sopimusten välttäminen, niiden paljastaminen ja seuraamusten määrääminen niistä on näin ollen yleisen edun mukaista (em. yhdistetyt asiat *Aalborg Portland ym. v. komissio*, tuomion 54 kohta).

36 Tämän vuoksi asetuksessa N:o 17 komissiolle on annettu valtuudet velvoittaa yritykset lopettamaan todettu rikkomisen ja määrätä rikkomistapauksessa sakkoja ja uhkasakkoja. Toimivalta tehdä tällaisia päätöksiä sisältää välttämättä toimivallan todeta kyseessä oleva rikkominen (em. asia *GVL v. komissio*, tuomion 23 kohta).

37 Kilpailusääntöjen rikkomisen lopettaminen ennen kuin komissio tekee päätöksen ei sellaisenaan ole seikka, joka estää komissiota käyttämästä toimivaltaansa todeta se, että kilpailusääntöjä on rikottu, ja määrätä siitä seuraamus. Yhteisöjen tuomioistuin on tältä osin jo todennut yhtäältä, että se, että kilpailusääntöjen rikkomisen

muodostava toiminta ja vahingollisten vaikutusten mahdollisuus ovat lakanneet, ei mitenkään vaikuta komission toimivaltaan määrätä seuraamuksia (em. asia *Chemiefarma v. komissio*, tuomion 175 kohta), ja toisaalta, että komissio voi tehdä päätöksen, jolla todetaan kilpailusääntöjen rikkominen, josta asianomainen yritys on jo luopunut, edellyttäen kuitenkin, että toimielimellä on perusteltu intressi tehdä näin (em. asia *GVL v. komissio*, tuomion 24 kohta).

38 Esillä olevassa asiassa komissio on päätöksessään todennut kantajien osalta ainoastaan, että nämä ovat rikkoneet EY 81 artiklan 1 kohtaa ja ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohtaa osallistumalla sopimukseen, jotka vaikuttavat H-vitamiinin (Sumitomon osalta vuoden 1991 lokakuusta vuoden 1994 kesäkuuhun) ja foolihapon (Sumikan osalta vuoden 1991 tammikuusta vuoden 1994 huhtikuuhun) yhteisön markkinoihin ja ETA:n markkinoihin ja määrännyt ne pidättäytymään harjoittamasta kyseistä toimintaa ja toteuttamasta toimenpiteitä, joilla on samanlaisia tai vastaavia tavoitteita tai seurauksia. Komissio ei sitä vastoin ole määrännyt kantajille sakkoa, koska ne olivat päättäneet osallistumisensa kyseisiin sopimuksiin yli viisi vuotta ennen kuin komissio aloitti tutkinnan, mikä merkitsi sitä, että asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan perusteella toimivalta määrätä sakkoja oli vanhentunut.

39 Kantajat moittivat ensimmäisen kanneperusteensa ensimmäisessä osassa komissiota siitä, että se on rikkonut viimeksi mainittua artiklaa siltä osin kuin mainitussa artiklassa säädetty vanhentumisaika koskee niiden mukaan myös toimivaltaa todeta kyseessä oleva rikkominen. Ne korostavat erityisesti yhtäältä sitä, että päätös, jolla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan, kuuluu niiden ”seuraamusten” käsitteen piiriin, joita komissio ei voi enää määrätä sen jälkeen kun kyseisessä säännöksessä säädetty vanhentumisaika on päättynyt, ja toisaalta, että sakkojen määräämistä koskevan toimivallan lakkaaminen vanhentumisen perusteella sisältää välttämättä kilpailusääntöjen rikkomisen toteamista koskevan implisiittisen toimivallan lakkaamisen.

40 Näin ollen on ensimmäiseksi selvitettävä, sovelletaanko, kuten kantajat väittävät, asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua vanhentumisaikaa komission toimivaltaan todeta se, että EY 81 artiklan 1 kohtaa on rikottu.

41 Asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”komission toimivaltaa määrätä sakkoja tai seuraamusmaksuja liikennettä ja kilpailua koskevien Euroopan talousyhteisön sääntöjen rikkomisesta koskevat seuraavat vanhentumisajat:

a) kolme vuotta, jos on rikottu säännöksiä, jotka koskevat yritysten tai yritysten yhteenliittymien hakemuksia tai ilmoituksia, tietojensaantipyyntöjä tai tutkimusten suorittamista

b) viisi vuotta, jos kyse on muista rikkomuksista”.

42 Tulkittaessa mainittua säännöstä sananmukaisesti on otettava huomioon se, että yhteisön oikeuden säädökset laaditaan usealla kielellä ja että kaikki kieliversiot ovat todistusvoimaisia; yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkinta edellyttää näin ollen kieliversioiden vertailua (asia 283/81, CILFIT, tuomio 6.10.1982, Kok. 1982, s. 3415, Kok. Ep. VI, s. 537, 18 kohta).

43 Tältä osin on korostettava, että melkein kaikissa kieliversioissa asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdan sanamuoto osoittaa, että vanhentumisaikaa sovelletaan komission toimivaltaan määrätä sakkoja tai seuraamusmaksuja. Missään kieliversiossa ei viitata tosiseikkojen tai rikkomisten vanhentumiseen taikka komissiolla kilpailusääntöjen rikkomisen toteamisen osalta olevan toimivallan vanhentumiseen. Näin ollen on tarkasteltava mainitussa säännöksessä käsitteen ”sakot” vieressä olevan käsitteen ”seuraamukset” ulottuvuutta sen tarkistamiseksi, kuuluuko, kuten kantajat väittävät, kyseisen käsitteen piiriin myös päätös, jolla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan.

- 44 Vaikka useimmissa kieliversioissa kyseinen käsite, kun sitä tarkastellaan sinällään, saattaa olla ulottuvuudeltaan laajempi kuin sakkojen käsite, jolla tarkoitetaan ainoastaan rahamääräisiä seuraamuksia, on olemassa kuitenkin kieliversioita (eli suomen ja ruotsin kieliversiot), joissa tällä käsitteellä, kuten myös sitä edeltävällä käsitteellä ”sakot”, tarkoitetaan välttämättä rahamääräisiä seuraamuksia.
- 45 Osittain ristiriitaisia tulkinnassa huomioon otettavia seikkoja tulee esiin myös tarkasteltaessa 1 artiklan otsikkoa. Joissakin asetuksen N:o 2988/74 kieliversioissa kyseisessä otsikossa viitataan nimittäin kanteeseen tai menettelyihin sovellettavaan vanhentumis aikaan, jolloin nämä käsitteet saattavat antaa ymmärtää, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettun vanhentumisajan ulottuvuuden piiriin kuuluu muutakin kuin pelkkä toimivalta määrätä kilpailusääntöjen rikkomisista seuraamuksia siten, että sen piiriin kuuluu jopa mahdollisuus nostaa sellainen kanne tai panna vireille sellainen menettely, jolla pyritään pelkästään toteamaan kilpailusääntöjen rikkomisen. Muissa kieliversioissa otsikossa käytetään käsitteitä — kuten sana ”poursuites” (ranskankielinen versio) tai sana ”vervolging” (hollanninkielinen versio) —, joilla viitataan ”syytteisiin” tai ”syyteasioihin” sovellettavaan vanhentumis aikaan, jolloin käsitteellä ”syyte” viitataan selvästi, toisin kuin käsitteellä ”kanne” tai ”menettely”, ajatukseen kanteesta, jonka tavoitteena on rankaiseminen. Tanskankielisessä versiossa kyseisessä otsikossa viitataan ”taloudellisten seuraamusten” määräämistä koskevan toimivallan vanhentumiseen.
- 46 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on todettu, että vaikka yhteisön asetusten yhdenmukaisen tulkinnan välttämättömyyden takia tiettyä tekstiä ei voida tarkastella muista erillisenä, vaan sitä on epäselvissä tapauksissa tulkittava ja sovellettava muiden kieliversioiden valossa, näiden erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä on kuitenkin tulkittava sen säädöksen systematiikan ja tarkoituksen mukaan, jonka osa säännös on (asia 9/79, Koschniske, tuomio 12.7.1979, Kok. 1979, s. 2717, 6 kohta; asia 100/84, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 28.3.1985, Kok. 1985, s. 1169, 17 kohta; asia C-152/01, Kyocera Electronics Europe, tuomio 20.11.2003, Kok. 2003, s. I-13821, 33 kohta ja asia T-80/97, Starway v. neuvosto, tuomio 26.9.2000, Kok. 2000, s. II-3099, 81 kohta).

- 47 Lisäksi yleisemmin sanottuna yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkittamisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (asia 292/82, Merck, tuomio 17.11.1983, Kok. 1983, s. 3781, 12 kohta) sekä yhteisön oikeuden säännökset ja määräykset kokonaisuudessaan (em. asia CILFIT, tuomion 20 kohta).
- 48 Kontekstuaalisen ja teleologisen tulkinnan osalta on huomautettava, kuten myös komission 23.12.1971 antamasta ehdotuksesta KOM(71) 1514 lopullinen, jonka vastaaja on liittänyt oikeudenkäyntiasiakirjoihin, ilmenee, että asetusta N:o 2988/74 on pidettävä yhteisöjen lainsäätäjän vastauksena yhteisöjen tuomioistuimen kiniinimarkkinoihin liittyvää yhteistoimintajärjestelyä koskeissa asioissa vuonna 1970 antamista tuomioista (ks. etenkin em. asia ACF Chemiefarma v. komissio, tuomion 18–20 kohta) ilmeneviin toteamuksiin, jotka toistettiin vuonna 1972 asioissa, jotka liittyivät väriaineiden markkinoita koskevaan yhteistoimintajärjestelyyn (ks. etenkin asia 52/69, Geigy v. komissio, tuomio 14.7.1972, Kok. 1972, s. 787, 21 kohta); kyseisissä asioissa yhteisöjen tuomioistuin huomautti ensin, että teksteissä, joilla säädellään komission toimivaltaa määrätä sakkoja kilpailusääntöjä rikottaessa, ei säädetä mistään vanhentumisajasta, ja korosti tämän jälkeen, että jotta vanhentumisaika täyttää oikeusvarmuuden turvaamista koskevan tehtävänsä, se on vahvistettava etukäteen ja että vanhentumisajan keston ja sen soveltamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen vahvistaminen kuuluu yhteisön lainsäätäjän toimivaltaan.
- 49 On huomattava, että asetuksen N:o 2988/74 ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan, että ”liikennettä ja kilpailua koskevien Euroopan talousyhteisön oikeussääntöjen nojalla komissiolla on toimivalta määrätä sakkoja, [seuraamuksia] ja uhkasakkoja yrityksille ja yritysten yhteenliittymille, jotka rikkovat yhteisön oikeutta tietojen antamisen tai tutkimuksien osalta taikka syrjintää, kilpailunrajoituksia ja määräävän aseman väärinkäyttöä koskevan kiellon osalta”, ja että siinä todetaan myös, että ”kyseisissä säännöissä ei säädetä vanhentumisajoista”.

- 50 Lisäksi saman asetuksen toisessa perustelukappaleessa todetaan etenkin, että ”oikeusvarmuuden kannalta on välttämätöntä ottaa käyttöön periaate vanhentumisesta ja antaa säännökset sen soveltamisesta [ja] että sääntelyn täydellisyyden turvaamiseksi on tarpeen säätää, ettei vanhentuminen koske ainoastaan oikeutta määrätä sakkoja tai [seuraamuksia] vaan myös sellaisten päätösten täytäntöönpanoa, joilla on määrätty sakkoja, [seuraamuksia] tai uhkasakkoja”.
- 51 Kolmannessa perustelukappaleessa tarkennetaan, että asetusta ”on sovellettava — — asetuksen N:o 11 ja asetuksen N:o 17 — — sekä kilpailusääntöjen soveltamisesta rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteeseen 19 päivänä heinäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1017/68 [EYVL L 175, s. 1] asianomaisiin säännöksiin”.
- 52 Kuten vastaaja on asiallisesti huomauttanut, vaikka tältä osin asetuksissa N:o 17 ja N:o 1017/68 säädetään komission oikeudesta määrätä ”sakkoja” (ks. asetuksen N:o 17 15 artikla ja asetuksen N:o 1017/68 22 artikla), asetuksessa N:o 11 komissiolle annetaan oikeus määrätä ”seuraamuksia”¹ (ks. asetuksen N:o 11 17 ja 18 artikla). Viimeksi mainitussa asetuksessa tarkoitettut ”seuraamukset” ovat lisäksi luonteeltaan yksinomaan rahamääräisiä, kuten seuraa yhtäältä siitä, että seuraamukselle vahvistetaan aina enimmäismäärä, joka on ilmaistu laskentayksikkönä tai joka on säännöksiä rikkoneen saama tai pyytämä kuljetusmaksu tietyllä määrällä kerrottuna, ja toisaalta siitä, että on säädetty, että kyseiset seuraamukset ”pannaan täytäntöön — — perustamissopimuksen 192 artiklassa [josta on tullut EY 256 artikla] määrättyllä tavalla”; kyseinen määräys koskee ”neuvoston tai komission päätö[stä], jossa määrätään maksuvelvollisuus muulle kuin valtiolle” ja joka on tämän artiklan mukaan ”täytäntöönpanokelpoinen” (ks. asetuksen N:o 11 17, 18 ja 23 artikla).
- 53 Näin ollen se, että asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdassa käytetään käsitettä ”seuraamukset” käsitteen ”sakot” lisäksi, saa oikeutuksensa tarpeesta tehdä selväksi se, että kyseisessä säännöksessä säädetty vanhentumisaika koskee myös oikeutta määrätä sellaisia rahamääräisiä seuraamuksia, joita ei voida pitää asetuksessa N:o 11 tarkoitettuna kaltaisina sakkoina.

2 — Myös tämän asetuksen suomenkielisessä versiossa käytetään käsitettä ”seuraamusmaksut”.

- 54 Se kantajien väite ei ole vakuuttava, jonka mukaan tämä selkeytys ei ollut tarpeen, koska käsitteen ”sakot” piiriin voidaan lukea myös asetuksen N:o 11 seuraamukset, joten se, miten komissio on tulkinnut asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdassa olevaa ”seuraamuksen” käsitettä, veisi viimeksi mainitulta käsitteeltä tehokkaan vaikutuksen.
- 55 On näet korostettava, että kontekstuaalisen tulkinnan yhteydessä ne asetuksen N:o 2988/74 säännökset, jotka koskevat ”seuraamusten täytäntöönpanoon” sovellettavaa vanhentumisaikaa eli vanhentumisaikaa, jota sovelletaan ”komission toimivaltaa[n] panna täytäntöön päätökset, joilla on määrätty sakkoja, [seuraamuksia] tai uhkasakkoja liikennettä ja kilpailua koskevien Euroopan talousyhteisön sääntöjen rikkomisesta” (4 artikla), osoittavat, että yhteisön lainsäätäjä ei mainittua asetusta antaessaan ole käyttänyt käsitettä ”sakot” tarkoittamaan kaikkia rahamääräisiä seuraamuksia. Erityisesti 5 artiklan perusteella seuraamusten täytäntöönpanoon sovellettavan vanhentumisajan keskeyttää sellaisen päätöksen antaminen tiedoksi, jolla on muutettu sakon, [seuraamuksen] tai uhkasakon alkuperäistä määrää taikka hylätty sen muuttamista koskeva hakemus tai komission taikka jäsenvaltion komission pyynnöstä sakon, [seuraamuksen] tai uhkasakon täytäntöönpanemiseksi suorittama toimenpide. Viittaukset määrään ja seuraamuksen täytäntöönpanoon osoittavat, että yhteisön lainsäätäjä ei ole käyttänyt käsitettä ”seuraamukset” tarkoittaakseen muita kuin rahamääräisiä seuraamuksia.
- 56 Tältä osin sen asetuksen N:o 2988/74 kolmannen perustelukappaleen perusteella, jossa tarkennetaan, että kyseistä asetusta ”on sovellettava myös liikennettä ja kilpailua koskevilla Euroopan talousyhteisön oikeuden aloilla tulevaisuudessa annettavien asetusten asianomaisiin säännöksiin”, ei voida päätellä, että mainitessaan asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdassa ”sakkojen” ohella ”seuraamukset”, yhteisön lainsäätäjällä olisi ollut tarkoitus sisällyttää vanhentumisajan piiriin kaikki ne oikeudet määrätä seuraamuksia, muut kuin rahamääräiset seuraamukset mukaan lukien, jotka komissiolle mahdollisesti annetaan liikennettä ja kilpailua koskevan lainsäädännön perusteella.

- 57 Tällainen päätelmä olisi nimittäin ristiriidassa muiden yhteisön oikeuden säännösten kanssa mainittua artiklaa systemaattisesti tulkittaessa. Tältä osin on tarkasteltava vanhentumisajoista Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimukseen liittyvissä menettelyissä ja niiden nojalla määrättyjen seuraamusten täytäntöönpanossa 6 päivänä huhtikuuta 1978 tehdyn komission päätöksen N:o 715/78/EHTY perustelukappaleita ja säännöksiä (EYVL L 94, s. 22).
- 58 Kyseisen päätöksen, joka tehtiin noin neljä vuotta asetuksen N:o 2988/74 antamisen jälkeen, perustelukappaleet ja säännökset on selvästi jäljennetty viimeksi mainitusta asetuksesta. On kuitenkin huomautettava, että kyseisen päätöksen 1 artiklan 1 kohdan mukainen menettelyihin sovellettava vanhentumisaika koskee ainoastaan ”komission toimivaltaa määrätä sakkoja”, eikä käsitettä ”seuraamukset” ole mainittu kyseisessä säännöksessä. Yleisesti ottaen siinä kohdin, missä jossakin asetuksen N:o 2988/74 perustelukappaleessa tai säännöksessä viitataan ”sakkoihin tai seuraamuksiin”, päätöksen N:o 715/78 vastaavassa perustelukappaleessa tai säännöksessä viitataan pelkästään ”sakkoihin”, eikä käsitettä ”seuraamukset” ole muuten mainittu mainitun päätöksen missään kohdin. On vielä todettava, että kyseisen päätöksen perustelukappaleissa mainitaan ne EHTY:n perustamissopimuksen määräykset, joiden nojalla komissiolla on oikeus määrätä sakkoja ja uhkasakkoja, eikä niissä ole käytetty käsitettä ”seuraamukset”. Kuten asetuksen N:o 2988/74 osalta, lainsäätäjän tarkoituksena ei kuitenkaan ole ollut se, että seuraamusmenettelyihin sovellettavia vanhentumisaikoja koskevan lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvat pelkästään ”perustamissopimuksessa ja sen täytäntöön panemiseksi annetuissa säännöksissä säädet[yt] sak[ot] ja uhkasak[ot]” vaan se on tämän lisäksi viitannut nimenomaisesti myös ”vastaaviin tulevaisuudessa annettaviin täytäntöönpanosäännöksiin”. Se ei kuitenkaan ole käyttänyt käsitettä ”seuraamukset”, joten kyseisten säännösten soveltamisalaan eivät lähtökohtaisesti voi kuulua muut seuraamukset kuin sakot (ks. ensimmäinen ja viides perustelukappale).
- 59 Vaikka asetuksessa N:o 2988/74 olevaa käsitettä ”seuraamukset” olisi tulkittava siten, että sillä tarkoitetaan myös päätöksiä, joilla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan, on huomautettava, että tällaiset päätökset kuuluvat vanhentumista koskevan järjestelmän piiriin EY:n perustamissopimuksen yhteydessä mutta eivät EHTY:n

perustamissopimuksen yhteydessä, vaikka EHTY:n perustamissopimuksen perusteella käyttöön otettu vanhentumista koskeva järjestelmä perustuu selvästikin pienimpiä yksityiskohtia myöten vähän aikaisemmin EY:n perustamissopimuksen perusteella käyttöön otettuun järjestelmään. Tällainen ero ei olisi oikeutettu.

- 60 Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen on pääteltävä, että asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdassa olevalla ”seuraamuksen” käsitteellä pyritään ainoastaan siihen, kuten vastaaja väittää, että komission toimivalta määrätä rahamääräisiä seuraamuksia liikennettä ja kilpailua koskevien Euroopan yhteisöjen oikeussääntöjen rikkomisesta kuuluu yhden ja saman vanhentumisaikojen koskevan järjestelmän piiriin riippumatta siitä, mitä nimitystä kyseisistä seuraamuksista on käytetty niissä säädöksissä, joilla ne on otettu käyttöön.
- 61 Päätös, jolla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan, ei ole asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu seuraamus, eikä sitä koske näin ollen kyseisessä säännöksessä säädetty vanhentumisaika.
- 62 Toiseksi siltä osin kuin on kyse siitä kantajien väitteestä, jonka mukaan sakkojen ja uhkasakkojen määräämistä koskevan toimivallan vanhentuminen sisältää välttämättä joka tapauksessa myös kilpailusääntöjen rikkomisen toteamista koskevan implisiittisen toimivallan vanhentumisen (ks. edellä 28 kohta), on todettava, ettei myöskään kyseinen väite voi menestyä.
- 63 Vaikka asetuksella N:o 17 käyttöön otetussa järjestelmässä komission toimivalta todeta kilpailusääntöjen rikkominen ilmenee ainoastaan implisiittisesti eli siltä osin kuin nimenomainen toimivalta määrätä yritykset lopettamaan kilpailusääntöjen rikkominen ja määrätä sakkoja sisältää välttämättä kyseisen toimivallan (ks. em. asia GVL v. komissio, tuomion 23 kohta), tällainen implisiittinen toimivalta ei

kuitenkaan riipu yksinomaan siitä, käyttääkö toimielin näitä nimenomaisia valtuuksiaan. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että kyseinen implisiittinen toimivalta on olemassa, asiassa — edellä mainittu asia GVL vastaan komissio —, joka koski sellaisen komission tekemän päätöksen lainmukaisuutta, jolla todettiin lopetettu kilpailusääntöjen rikkominen ja jolla ei määrätty sakkoa. Kyseisen toimivallan riippumattomuutta ei näin ollen voida kieltää, eikä siihen voi myöskään vaikuttaa se, että kyseisen toimivallan käyttäminen edellyttää sitä, että toimielimellä on perusteltu intressi.

- 64 Tästä seuraa, ettei nyt käsiteltävänä olevan kanneperusteen ensimmäinen osa ole perusteltu.

Toinen osa: yhteisöjen oikeuden yleisten periaatteiden soveltaminen

Asianosainten lausumat

- 65 Kantajat väittävät, että komissio ei voinut tehdä niiden osalta päätöstä, koska toimielin oli menettänyt toimivaltuutensa useiden yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden nojalla.
- 66 Ensinnäkin ne vetoavat oikeusvarmuuden periaatteeseen. Ne väittävät, että vanhentumisaikojen olemassaolo Euroopan unionissa perustuu siihen, että tietyn ajan jälkeen oikeusjärjestelmän hyvä toiminta edellyttää sitä, että rikkomuksia ei enää aleta tutkia tai niiden perusteella ei enää määrätä mitään "seuraamuksia." Ne huomauttavat lisäksi, että komission laatiman neljännen kilpailupolitiikkaa koskevan kertomuksen ja asetuksen N:o 2988/74 johdanto-osan mukaan vanhentumisajat menettelyissä ja niiden nojalla määrättyjen seuraamusten täytäntöönpanossa on otettava viimeksi mainitun asetuksen perusteella käyttöön oikeusvarmuuden kannalta, joka kantajien mukaan on sellainen olennainen vaatimus, jolla on oltava vaikutuksia komission toimivaltaan määrätä sakkoja ja tämän lisäksi myös toimivaltaan määrätä mistä tahansa kieltopäätöksen kaltaisesta muusta seuraamuksesta.

- 67 Toiseksi, kun komissio teki kantajien osalta päätöksen, se loukkasi niiden mukaan jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen yleisiä periaatteita. Kantajat väittävät näet nojautumalla etenkin vanhentumisaikojäsenvaltioiden lainsäädännössä koskeviin kansallisten tuomioistuinten ratkaisujen kohtiin ja oikeuskirjallisuuteen, että jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien vanhentumisaikojäsenvaltioiden lainsäädännössä koskevien sääntöjen olemassaolon perusteesta seuraa, että kyseisiä sääntöjä on sovellettava sen välttämiseksi, ettei kauan aikaa sitten tehtyjen rikkomusten osalta nosteta enää syytteitä eikä niistä määrätä enää seuraamuksia.
- 68 Kolmanneksi päätös on kantajien mukaan ristiriidassa Nizzassa 7.12.2000 julistetun Euroopan unionin perusoikeuskirjan (EYVL 2000, C 364, s. 1; jäljempänä perusoikeuskirja) 48 artiklan 1 kohtaan otetun syyttömyysolettaman kanssa ja Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklan 2 kohdan kanssa; näiden määräysten mukaan jokaista rikoksesta syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen.
- 69 Komission on otettava kyseinen oletama huomioon yhtäältä perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdan perusteella, jonka mukaan muun muassa Euroopan unionin toimielinten on kunnioitettava perusoikeuskirjan mukaisia oikeuksia ja noudatettava sen sisältämiä periaatteita, ja toisaalta sen perusteella, että kyse on Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taatusta perusoikeudesta ja tästä syystä EU 6 artiklan 2 kohdan ja yhteisöjen tuomioistuinten vakiintuneen oikeuskäytännön (yhdistetyt asiat T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95, Cimenteries CBR ym. v. komissio, tuomio 15.3.2000, Kok. 2000, s. II-491, 713 kohta ja em. asia Mannesmannröhren-Werke v. komissio, tuomion 60 kohta) perusteella yhteisön oikeuden yleisestä periaatteesta.
- 70 Kantajat korostavat syyttömyysolettaman ulottuvuuden osalta sitä, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut, että sellaisen tuomioistuimen ratkaisun perustelut, jolla oikeudenkäynti päätetään sen vuoksi, että vanhentumisaika on

päättynyt, merkitsevät Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 kohdan rikkomista, kun niissä annetaan koruttomasti ymmärtää, että syytetty on toiminut lainvastaisesti ja syyllistynyt näin ollen rikkomukseen (ks. asia Adolf, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 26.3.1982, A-sarja, nro 49, 38 kohta) tai kun niiden perusteella voidaan ajatella, että tuomioistuimen mielestä asianomainen on syyllinen (asia Minelli, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 25.3.1983, A-sarja, nro 62, 37 kohta).

71 Näin ollen kantajien mukaan komissio ei voinut esillä olevassa asiassa syyttömyys-olettamaa loukkaamatta antaa ymmärtää, että kantajat olivat toimineet lainvastaisesti, eikä se voinut tehdä päätöstä tällaisen lainvastaisuuden toteamiseksi.

72 Vastaaja on sitä mieltä, ettei nyt käsiteltävänä olevaa osaa voida pitää ensimmäisen kanneperusteen ensimmäisen osan tueksi esitettyä lisäargumenttina ja että se ei ole perusteltu. Se korostaa erityisesti sitä, että kantajat näyttävät olettavan, että viiden vuoden vanhentumisaikaa sovelletaan myös yleisten periaatteiden nojalla, mutta että ne eivät selitä sitä, miksi näin pitäisi olla, eivätkä sitä, miksi toteamista koskeva päätös, joka tehtiin perustellun intressin nimissä noin seitsemän vuotta sen jälkeen kun kilpailusääntöjen rikkominen oli päättynyt, horjuttaisi tältä osin oikeusvarmuuden periaatetta siinä määrin, että päätös on kumottava. Lisäksi se huomauttaa, että kantajien väitteistä seuraa, että sellaiset jäsenvaltiot, jotka soveltavat viittä vuotta pidempiä vanhentumisaikoja kilpailuoikeuden alalla tehtyihin hallinnollisiin päätöksiin tai kyseisellä alalla nostettuihin siviilikanteisiin, loukkaavat yhteisön oikeuden yleisiä periaatteita.

73 Se kiistää sen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön merkityksellisuuden, johon kantajat ovat vedonneet ja joka koskee asioita, joissa on kyse sellaisten määräaikojen päättymisestä, joiden soveltuvuutta kyseisissä tapauksissa ei ollut kiistetty, ja joka ei voi tuoda mitään selvennystä yhteisön lainsäädännössä vahvistettujen määräaikojen soveltamisalaan. Syyttömyys-olettamaa sovelletaan vastaajan mukaan ainoastaan ennen päätöksen tekemistä (asia T-62/98, Volkswagen

v. komissio, tuomio 6.7.2000, Kok. 2000, s. II-2707, 281 kohta), eikä sen perusteella voida määrittää sitä, voidaanko päätös tehdä vai onko se jätettävä tekemättä oikeusvarmuuden periaatteen ja vanhentumiseen sovellettavien sääntöjen perusteella.

74 Kantajat ovat vastauksessaan toistaneet väitteen, jonka mukaan ”komission valtuudet tehdä riidanalainen päätös olivat vanhentuneet myös yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden nojalla”. Ne tarkentavat, etteivät ne ole väittäneet, että yhteisön oikeuden yleisissä periaatteissa määrätään asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdassa olevaa vanhentumisaikaa vastaavasta vanhentumisajasta, vaan pikemminkin, että ne ovat ”osoittaneet, että kyseinen vanhentumisaika ilmenee suoraan EY:n perustamissopimuksesta ja erityisesti EY 85 artiklan 2 kohdasta, luettuna yhdessä asetuksen N:o 17 3 artiklan 1 kohdan ja 15 artiklan 2 kohdan sekä asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdan kanssa ja — samanaikaisesti — sen oikeudellisena perustana ovat tietyt oikeusvarmuuden periaatteen ja hyvän oikeudenhoidon periaatteen kaltaiset yleiset oikeusperiaatteet”.

75 Vastaaja korostaa kantajien vastaukseen antamassaan vastauksessa sitä, että kantajien väite, jonka mukaan asetus N:o 2988/74 perustuu yleisiin oikeusperiaatteisiin, ei osoita mitään mainitun asetuksen soveltamisalasta. Yhteisön lainsäätäjän tehtävänä on aiheen perusteella määritetyissä rajoissa vahvistaa eri vanhentumisajat erityyppisille menettelyille. Tämä soveltuu myös erilaisiin seuraamuksia koskeviin menettelyihin, kuten asetuksen N:o 2988/74 1 artikla itsessään osoittaa, ja sitäkin suuremmalla syyllä toimenpiteisiin, jotka eivät johda seuraamusten määräämiseen riippumatta siitä, mikä merkitys viimeksi mainitulle käsitteelle annetaan. Silloin kun on kyse päätöksestä, jolla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan ja joka vastaajan mielestä ei kuulu mainitun asetuksen soveltamisalaan, mikään ei viittaa siihen, että se, että tehdään päätös, jolla todetaan kilpailusääntöjen rikkominen, joka on päättynyt viisi vuotta ja muutamaa viikkoa ennen kuin komissio on aloittanut tutkinnan, olisi ristiriidassa jonkin yleisistä oikeusperiaatteista suoraan ilmenevän vanhentumista koskevan säännön kanssa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 76 Kun otetaan huomioon niiden väitteiden epäselvyys, jotka kantajat ovat esittäneet kirjelmässään nyt käsiteltävänä olevan kanneperusteen osan yhteydessä, kantajia on suullisessa käsittelyssä pyydetty tarkentamaan niiden ulottuvuutta. Ne ovat siten todenneet vetoavansa tiettyihin yhteisön oikeuden yleisiin periaatteisiin yhtäältä tukeakseen sitä asetuksen N:o 2988/74 tulkintaa, jota ne ovat suositelleet käsiteltävänä olevan kanneperusteen ensimmäisen osan yhteydessä, ja toisaalta väittääkseen, että kun komissio teki niiden osalta päätöksen, se asetuksen N:o 2988/74 väitetyn rikkomisen lisäksi loukkasi suoraan mainittuja periaatteita.
- 77 Yhtäältä nyt käsiteltävänä oleva osa nostattaa esiin kysymyksen siitä, onko se, miten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohtaa tämän kanneperusteen ensimmäisen osan yhteydessä, ristiriidassa niiden yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden kanssa, joihin kantajat ovat vedonneet. Johdettua yhteisön oikeutta on näet tulkittava niin pitkälti kuin mahdollista siten, että sen sisältö on sopusoinnussa perustamissopimuksen määräysten ja yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden kanssa (asia C-314/89, Rauh, tuomio 21.3.1991, Kok. 1991, s. I-1647, 17 kohta; yhdistetyt asiat C-90/90 ja 91/90, Neu ym., tuomio 10.7.1991, Kok. 1991, s. I-3617, 12 kohta ja asia C-98/91, Herbrink, tuomio 27.1.1994, Kok. 1994, s. I-223, 9 kohta).
- 78 Toisaalta nyt käsiteltävänä oleva osa nostattaa esiin kysymyksen siitä, estävätkö kyseiset yhteisön oikeuden yleiset periaatteet suoraan tekemästä kantajien osalta päätöstä, jolla todetaan kilpailusääntöjen rikkominen, joka tehdään noin seitsemän ja puoli vuotta sen jälkeen, kun väitetysti kilpailusääntöjä rikkova toiminta on lakannut, ja joka perustuu sellaiseen tutkintaan, joka on aloitettu noin viisi vuotta ja neljä tai viisi kuukautta tämän lakkaamisen jälkeen.

79 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että näitä kahta kysymystä on tutkittava yksi kerrallaan kunkin kantajien tämän kanneperusteen osan yhteydessä vetoaman periaatteen nojalla.

— Oikeusvarmuuden periaate

80 Oikeusvarmuuden periaatteen tarkoituksena on taata niiden tilanteiden ja oikeudellisten suhteiden ennakoitavuus, joihin yhteisön oikeutta sovelletaan (asia C-63/93, Duff ym., tuomio 15.2.1996, Kok. 1996, s. I-569, 20 kohta ja asia T-206/00, Hult v. komissio, tuomio 31.1.2002, Kok. H. 2002, s. I-A-19 ja II-81, 38 kohta).

81 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan, jotta vanhentumisaika täyttää oikeusvarmuuden varmistamista koskevan tehtävänsä, se on vahvistettava etukäteen, ja vanhentumisajan keston ja sen soveltamista koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen vahvistaminen kuuluu yhteisön lainsäätäjän toimivaltaan (em. asia ACF Chemiefarma v. komissio, tuomion 19 ja 20 kohta; em. asia Geigy v. komissio, tuomion 21 kohta; yhdistetyt asiat C-74/00 P ja C-75/00 P, Falck ja Acciaierie di Bolzano v. komissio, tuomio 24.9.2002, Kok. 2002, s. I-7869, 139 kohta ja yhdistetyt asiat C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P ja C-180/01 P, International Power ym. v. NALOO, tuomio 2.10.2003, Kok. 2003, s. I-11421, 106 kohta).

82 Vanhentumisajoilla estetään se, että ajan kuluessa vakiintuneet tilanteet voidaan loputtomasti asettaa kyseenalaisiksi, ja sillä pyritään tämän perusteella vahvistamaan oikeusvarmuutta, mutta sillä voidaan myös vakiinnuttaa tilanteita, jotka ainakin alun perin ovat olleet lainvastaisia. Se, miten siihen turvaudutaan, perustuu näin ollen oikeusvarmuuden vaatimusten ja laillisuutta koskevien vaatimusten sovitteluun niiden historiallisten ja yhteiskunnallisten seikkojen mukaan, jotka vallitsevat yhteiskunnassa tiettyinä aikakautena. Vanhentumisajat ovat tästä syystä yksistään lainsäätäjän valittavissa.

- 83 Yhteisöjen tuomioistuimet eivät näin ollen voi arvostella yhteisön lainsäätäjää sen valinnan vuoksi, jonka se tekee ottaessaan käyttöön vanhentumista koskevat säännöt ja vahvistaessaan vastaavat vanhentumisajat. Sitä, ettei yhteisöjen lainsäätäjää ole säätänyt vanhentumisajasta, jota sovelletaan siihen toimivaltaan, jonka nojalla komissio voi todeta yhteisön oikeutta rikotun, ei näin ollen voida sinällään pitää lainvastaisuutena oikeusvarmuuden periaatteen noudattamiseen nähden.
- 84 Oikeusvarmuuden periaate ei siten ole ristiriidassa sen asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdan tulkinnan kanssa, joka on omaksuttu tämän kanneperusteen ensimmäisen osan tutkinnan yhteydessä ja jonka mukaan kyseisessä artiklassa tarkoitettu vanhentumisaika soveltuu ainoastaan toimivaltaan määrätä rahamääräisiä seuraamuksia, eikä sen piiriin kuulu etenkään komission toteamista koskeva toimivalta.
- 85 Näin ollen nyt käsiteltävänä oleva kanneperusteen osa on hylättävä siltä osin kuin sillä pyritään oikeusvarmuuden periaatteeseen vedoten tukemaan sitä mainitun artiklan vastaista tulkintaa, jota kantajat ovat suositelleet nyt käsiteltävänä olevan kanneperusteen ensimmäisen osan yhteydessä.
- 86 Siltä osin kuin kantajat vetoavat oikeusvarmuuden periaatteeseen päätöksen laillisuuden arvioimiseen vaikuttavana seikkana asetuksen N:o 2988/74 soveltamisesta riippumatta, on tärkeää, kun korostetaan, että kantajien väitteiden taustalla on pääosin ajatus siitä, että pelkkä sen ajan huomioon ottaminen, joka on kulunut kantajien syyksi luettujen kilpailusääntöjen rikkomisten päättymisen jälkeen, estää aloittamasta toimenpiteitä ja tekemästä päätöstä kantajien osalta. Erityisesti on korostettava, että kantajat eivät suinkaan väitä, että komissio oli saanut tiedon tai että se olisi voinut saada ja sen olisi pitänyt saada tieto kyseessä olevasta kilpailusääntöjä rikkovasta toiminnasta hetkellä, jonka vuoksi se oli voinut ryhtyä toimenpiteisiin aikaisemmin. Ne väittävät pelkästään, että komissio ryhtyi toimenpiteisiin, joilla mainitut rikkomiset pyrittiin toteamaan, oikeusvarmuuden vaati-

muksen kannalta liian myöhään siltä osin kuin ne käynnistettiin H-vitamiinia ja foolihappoa koskevien ensimmäisten tietojensaantipyynnöiden lähettämällä viisi vuotta ja neljä tai viisi kuukautta kilpailusääntöjen rikkomisen päättymisen jälkeen ja siltä osin kuin kyseiset toimenpiteet johtivat päätöksen, jolla kilpailusääntöjen rikkominen todettiin, tekemiseen noin seitsemän ja puoli vuotta tämän kilpailusääntöjen rikkomisen päättymisen jälkeen.

87 Tältä osin on huomautettava, ettei yhteisöjen tuomioistuinten tehtävänä ole vahvistaa vanhentumisaikoja, vanhentumisen ulottuvuutta tai vanhentumisaikojen soveltamista koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä suhteessa sääntöjä rikkovaan toimintaan yleisesti eikä myöskään sen käsiteltäväksi saatetun asian osalta. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraa kuitenkin, että se, ettei vanhentumisajasta ole säädetty lainsäädännössä, ei merkitse sitä, etteikö komission toimintaa konkreettisessa tapauksessa voitaisi arvostella oikeusvarmuuden periaatteen nojalla. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan näet silloin, kun vanhentumisajasta ei ole säädetty, oikeusvarmuuden perustavanlaatuinen vaatimus estää sen, että komissio voisi viivyttää loputtomasti toimivaltuuksiansa käyttöä (em. asia Geigy v. komissio, tuomion 21 kohta; em. yhdistetyt asiat Falck ja Acciaierie di Bolzano v. komissio, tuomion 140 kohta; em. yhdistetyt asiat International Power ym. v. NALOO, tuomion 107 kohta; asia C-372/97, Italia v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-3679, 116 kohta ja asia C-298/00 P, Italia v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-4087, 90 kohta).

88 Yhteisöjen tuomioistuimet eivät näin ollen saa komission toimenpiteiden viivästy-
mistä koskevaa väitettä tutkiessaan rajoittua toteamaan, että vanhentumisaikaa ei ole olemassa, vaan niiden on selvitettävä, ettei komissio ole toiminut kohtuuttoman myöhään (ks. vastaavasti T-307/01, François v. komissio, tuomio 10.6.2004, Kok. 2004, s. II-1669, 46 kohta).

89 Edellä mainitusta yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ei kuitenkaan ilmene, että sitä, onko komissio toiminut kohtuuttoman myöhään, olisi arvioitava pelkästään sen ajan perusteella, joka on kulunut niiden tosiseikkojen tapahtumisen, joihin toimenpiteet kohdistuvat, ja toimenpiteisiin ryhtymisen välillä. Kyseisen

oikeuskäytännön perusteella voidaan sitä vastoin päätellä, että komission ei voida katsoa toimineen kohtuuttoman myöhään, jos viivettä tai muuta toimielimen syyksi luettavaa laiminlyöntiä ei ole, ja että huomioon on otettava etenkin ajankohta, jolloin toimielin sai tietoonsa kilpailusääntöjen rikkomisen perustana olevat tosiseikat, ja hallinnollisen menettelyn keston kohtuullisuus (ks. etenkin em. asia Geigy v. komissio, tuomion 21 kohta, jossa yhteisöjen tuomioistuimien tarkasteli sitä, voitiinko toimielimen ”käyttäytymistä esillä olevassa asiassa” pitää ”esteenä käyttää sen toimivaltaa määrätä sakkoja”; em. yhdistetyt asiat Falck ja Acciaierie di Bolzano v. komissio, tuomion 144 kohta, luettuna 132 kohta huomioon ottaen; em. asia C-372/97, Italia v. komissio, tuomio 29.4.2004, 118 ja 119 kohta ja em. asia C-298/00 P, Italia v. komissio, tuomio 29.4.2004, 91 ja 92 kohta; ks. myös asia T-369/00, Département du Loiret v. komissio, tuomio 10.4.2003, Kok. 2003, s. II-1789, 56 kohta ja em. asia François v. komissio, tuomion 48–54 kohta).

90 Esillä olevassa asiassa ei kuitenkaan ole esitetty, että komissio olisi syyllistynyt laiminlyöntiin hallinnollista menettelyä aloitettaessa tai sen kuluessa, vaan pelkästään objektiivisesta ajan kulumisesta siitä hetkestä lukien, jolloin se kilpailusääntöjen rikkominen päätettiin, jonka osalta ei ole väitetty, että komissio oli saanut siitä tiedon tai edes, että se olisi voinut saada tai sen olisi pitänyt saada siitä tieto hetkellä, jonka vuoksi se olisi voinut ryhtyä toimenpiteisiin aikaisemmin. Päätöksestä ilmenee lisäksi, että komissio on saanut kyseisiä kilpailusääntöjen rikkomisia koskevat tiedot vuoden 1999 kuluessa, että se on tämän saman vuoden kuluessa lähettänyt tietojensaantipyynnöt, että väitetiedoksianto annettiin 6.7.2000 ja että päätös tehtiin 21.11.2000; kyseiset aikavälit eivät varmastikaan osoita, että menettely olisi kestänyt kohtuuttoman pitkään.

91 Koska pelkästään sitä, ettei komissio ole paljastanut laitonta kartellia, joka ilmeisistä syistä on tarkoituksellisesti salainen, ei millään tavalla voida rinnastaa toimielimen laiminlyöntiin sille perustamissopimuksessa annetun valvontatehtävän osalta, on katsottava, että se, että esillä olevassa asiassa komissio on aloittanut kyseessä olevaa kilpailusääntöjen rikkomista koskevan tutkimuksensa vasta viisi vuotta ja muutama kuukausi kyseisen rikkomisen päättymisen jälkeen, ja se, että päätös on tehty vasta seitsemän ja puoli vuotta tämän saman ajankohdan jälkeen, ei osoita, että oikeusvarmuuden periaatetta olisi loukattu.

— Jäsenvaltioiden lainsäädännöissä voimassa olevat yhteiset periaatteet

92 Käsiteltävänä olevan kanneperusteen osan toisessa kohdassa kantajat ovat koonneet joukon lainauksia vanhentumista koskevasta oikeuskirjallisuudesta ja kansallisista tuomioistuinten ratkaisuista; näiden tiettyjen jäsenvaltioiden oikeutta koskevien otteiden pohjalta ne pyrkivät väittämään, että jäsenvaltioiden lainsäädännöissä vahvistettujen vanhentumisaikojen olemassaolon peruste edellyttää sitä, että kun kyseiset vanhentumisajat ovat päättyneet, seuraamuksia ei saa enää määrätä ja tämän lisäksi myöskään rikkomisia ei saa enää todeta.

93 Kantajat eivät kuitenkaan ole millään tavalla esittäneet näyttöä siitä, että jäsenvaltioiden lainsäädännöissä olisi voimassa yhteiset vanhentumista koskevat periaatteet.

94 Siinä kantajien lainaamassa kansallisessa oikeuskirjallisuudessa ja oikeuskäytännössä, joka koskee vanhentumista niin siviili- kuin rikosasioissakin, mainitaan oikeusvarmuuden ohella muita perusteita vahvistaa vanhentumisajat: vaatimus estää kanteet, jotka myöhään nostettuina perustuvat pikemmin tarkoitukseen tehdä haittaa kuin saada oikeutta; todisteiden kasaan kuivuminen; vaatimus määrätä seuraamus siitä, ettei syytteitä ajava osapuoli ole toiminut joutuisasti; tietyn ajan kuluttua katoava yhteiskunnallinen intressi nostaa rikkomisista syyte ja vaatimus siitä, että viranomaiset keskittävät toimintansa ajankohtaisiin kysymyksiin.

95 Näiden lainausten sanamuodosta itsestään seuraa, että vanhentumista koskevien sääntöjen vahvistamisen taustalla voi olla eri vaatimuksia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kunkin lainsäätäjän on päätettävä niillä eri aloilla, joilla

sillä on toimivalta säätää lakeja, edellyttääkö jokin näistä vaatimuksista vanhentumisaikojen vahvistamista, ja päätettävä näiden vanhentumisaikojen ulottuvuudesta ja niiden soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä niiden tavoitteiden perusteella, jotka niillä on tarkoitus saavuttaa mainitut vanhentumisajat käyttöön ottamalla.

- 96 Kantajat eivät erityisesti ole osoittaneet, että jäsenvaltioissa olisi voimassa sellainen yhteinen oikeussääntö, jonka perusteella silloin, kun tietyn rikkomisen osalta on vahvistettu vanhentumisaika, kyseistä vanhentumisaikaa on sovellettava sekä oikeuteen määrätä rikkomisesta seuraamuksia että oikeuteen todeta rikkominen.
- 97 Lisäksi vaikka oletettaisiin, että kaikissa jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä on todellakin voimassa sääntö, jonka mukaan yhtä ja samaa vanhentumisaikaa on välttämättä sovellettava oikeuteen todeta rikkominen ja oikeuteen määrätä seuraamuksia, tällainen sääntö ei kuitenkaan ole sitova yhteisön oikeusjärjestyksessä. On näet vielä välttämätöntä, että tämä sääntö on kyseisissä oikeusjärjestyksissä sitova todellisena yleisenä oikeusperiaatteena eikä pelkästään lainsäätäjän laajan harkintavaltansa nojalla antamien erityissäännösten perusteella.
- 98 Koska vanhentuminen ei kuitenkaan sellaisenaan ole yleinen oikeusperiaate (ks. edellä 82 ja 83 kohta), tätä samaa asemaa ei sitä suuremmalla syyllä voida antaa säännölle, joka edellyttää yhden ja saman vanhentumisajan soveltamista oikeuteen todeta rikkominen ja oikeuteen määrätä seuraamuksia.
- 99 Tällainen sääntö ei näin ollen sido yhteisön lainsäätäjää ja hallintoa yhteisön oikeuden yleisenä periaatteena. Näin ollen kantajien väitteet on hylättävä, ja näin on siltä osin kuin niillä pyritään tukemaan vetoamalla siihen, että yhteisön oikeuden määräyksiä ja säännöksiä on tulkittava yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden

mukaisesti, sellaista asetuksen N:o 2988/74 tulkintaa, jota ne suosittelevat tämän kanneperusteen ensimmäisen osan yhteydessä, sekä siltä osin kuin niillä pyritään siihen, että komission todetaan loukanneen suoraan yhteisön oikeuden yleisiä periaatteita, koska se on tehnyt kantajien osalta päätöksen, jossa ei oteta huomioon tätä väitettyä jäsenvaltioiden lainsäädännöissä voimassa olevaa yhteistä sääntöä.

100 Lisäksi siltä osin kuin kantajat vetoavat tähän väitettyyn yhteiseen sääntöön jopa riippumatta siitä, voidaanko sitä pitää yhteisön oikeuden yleisenä periaatteena, on muistutettava, että oikeuskäytännön mukaan, jos yhteisön oikeuden säännöksessä tai määräyksessä ei ole nimenomaisesti viitattu jäsenvaltioiden oikeuteen sen tarkoituksen tai ulottuvuuden määrittelemiseksi, sen sanamuotoa on yleensä tulkittava itsenäisesti ja tulkinnassa on otettava huomioon säännöksen tai määräyksen asiayhteys ja kyseisellä lainsäädännöllä tavoiteltu päämäärä (asia 327/82, Ekro, tuomio 18.1.1984, Kok. 1984, s. 107, 11 kohta; asia T-41/89, Schwedler v. parlamentti, tuomio 8.3.1990, Kok. 1990, s. II-79, 27 kohta; asia T-43/90, Díaz García v. parlamentti, tuomio 18.12.1992, Kok. 1992, s. II-2619, 36 kohta ja asia T-9/92, Peugeot v. komissio, tuomio 22.4.1993, Kok. 1993, s. II-493, 39 kohta).

101 Erityisesti, jos nimenomaista viittausta ei ole, yhteisön oikeutta sovellettaessa voidaan joutua katsomaan, että siihen on tarkoitettu sisältyvän viittaus jäsenvaltioiden lainsäädäntöön silloin, kun yhteisöjen tuomioistuimet eivät pysty löytämään yhteisön oikeudesta tai sen yleisistä periaatteista sellaisia seikkoja, joiden perusteella ne voisivat tämentää yhteisön säännöksen sisältöä ja ulottuvuutta itsenäisellä tulkinnalla (asia T-85/91, Khouri v. komissio, tuomio 18.12.1992, Kok. 1992, s. II-2637, 32 kohta ja asia em. asia Díaz García v. parlamentti, tuomion 36 kohta).

102 Esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin käsiteltävänä olevan kanneperusteen ensimmäistä osaa arvioitaessa katsonut, että asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdan sisältö ja ulottuvuus käyvät kantajien

esittämän kysymyksen osalta selville kyseisen säännöksen itsenäisestä tulkinnasta, joka perustuu sananmukaisen, kontekstuaalisen, teleologisen ja systemaattisen tulkinnan menetelmiin. Näin ollen mainitun säännöksen tulkitsemiseksi ei ole tarvetta viitata jäsenvaltioiden lainsäädäntöön.

— Syyttömyysolettama

- 103 Kantajat vetoavat lisäksi syyttömyysolettamaan, sellaisena kuin se on otettu perusoikeuskirjan 48 artiklan 1 kohtaan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 kohtaan.
- 104 Tältä osin on aluksi korostettava, että syyttömyysolettaman periaate, sellaisena kuin se ilmenee muun muassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 kohdasta, on yksi niistä perusoikeuksista, joita EU 6 artiklan 2 kohdan ja yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan suojataan yhteisön oikeusjärjestyksessä (asia C-199/92 P, Hüls v. komissio, tuomio 8.7.1999, Kok. 1999, s. I-4287, 149 kohta ja asia C-235/92 P, Montecatini v. komissio, tuomio 8.7.1999, Kok. 1999, s. I-4539, 175 kohta).
- 105 Oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että syyttömyysolettamaa sovelletaan menettelyihin, joissa on kyse siitä, että yrityksiin sovellettavia kilpailusääntöjä on rikottu, ja jotka voivat johtaa sakkojen tai uhkasakkojen määräämiseen (ks. vastaavasti em. asia Hüls v. komissio, tuomion 150 kohta; em. asia Montecatini v. komissio, tuomion 176 kohta ja em. asia Volkswagen v. komissio, tuomion 281 kohta).
- 106 Syyttömyysolettama tarkoittaa sitä, että jokaista syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen. Sen kanssa ristiriidassa ovat siten sellaiset päätöksessä, jolla toimenpiteet päätetään, esitetyt muodolliset

toteamukset ja jopa vihjailut, joiden kohteena on tietystä rikkomisesta syytetyn henkilön vastuu, silloin kun kyseinen henkilö ei ole saanut hyväkseen kaikkia niitä takuita, jotka puolustautumisoikeuksien käyttämiseksi tavanomaisesti myönnetään menettelyssä, joka jatkuu tavanomaiseen tapaan ja joka johtaa päätöksen tekemiseen vastaväitteen perusteltavuudesta.

- 107 Tästä ilmenee, ettei syyttömyysolettama sitä vastoin estä sitä, että tietystä rikkomisesta syytetyn henkilön vastuu todetaan sellaisen menettelyn päätteeksi, joka on viety loppuun säädettyjen menettelytapojen mukaan ja tilanteessa, jossa puolustautumisoikeuksia on näin ollen voitu käyttää täysimääräisesti, ja näin on, vaikka rikkomiseen syyllistyneelle ei ole voitu määrätä seuraamusta siitä syystä, että toimivaltaisen viranomaisen siihen liittyvä toimivalta on vanhentunut.
- 108 Lisäksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä, johon kantajat ovat vedonneet (ks. edellä 70 kohta) — mikäli oletetaan, että se soveltuu käsiteltävänä olevaan asiaan —, vain vahvistetaan edellä 106 ja 107 kohdassa esitetyt seikat.
- 109 Näin ollen on todettava, että se, miten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut asetusta N:o 2988/74 nyt käsiteltävänä olevan kanneperusteen ensimmäistä osaa tutkittaessa, ei ole ristiriidassa syyttömyysolettaman kanssa. Kyseisestä tulkinnasta ei näet millään tavalla seuraa, että komissiolla on toimivalta todeta rikkominen päätöksellä, jolla päätetään ennenaikaisesti asetuksessa N:o 17 säädetty menettely siitä syystä, että asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdassa vahvistettu vanhentumisaika on päättynyt. Tämän tulkinnan mukaan sen vuoksi, että asetus N:o 2988/74 ei koske komission toimivaltaa todeta rikkominen, tämän asetuksen kanssa ei ole ristiriidassa se, että silloin kun komissio havaitsee, että saman asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua vanhentumisaikaa on sovellettava, se jatkaa kuitenkin pelkästään todetakseen rikkomisen menettelyä tavanomaiseen tapaan ja niitä takeita noudattamalla, jotka on otettu käyttöön sen varmistamiseksi, että puolustautumisoikeuksia voidaan käyttää täysimääräisesti.

- 110 Toisaalta esillä olevassa asiassa ei ilmene mitenkään, ettei komissio olisi ottanut syyttömyysolettamaa huomioon. Päätöksellä ei näet ole päätetty kantajia vastaan aloitettuja toimenpiteitä siitä syystä, että vanhentumisaika on päättynyt, vaan kyseinen päätös on tehty sellaisen menettelyn päätteeksi, joka on jatkunut tavanomaiseen tapaan ja jonka yhteydessä kantajat ovat saaneet hyväkseen — kuten myös niiden tältä osin esittämien asian kiistävien väitteiden puuttuminen osoittaa — kaikki ne menettelylliset takuut, jotka on myönnettävä yrityksille ennen kuin niiden osalta voidaan tehdä päätös, jolla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan.
- 111 Kantajat eivät näin ollen voi hyödyllisesti vedota esillä olevassa asiassa syyttömyysolettamaan.
- 112 Tähän mennessä esitetyt seikat huomioon ottaen on katsottava, että käsiteltävänä oleva kanneperusteen osa ei, kuten ei ensimmäinenkään osa, ole perusteltu, ja ensimmäinen kanneperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

2. Toinen kanneperuste, joka koskee komission toimivallan puuttumista

Asianosaisten lausumat

- 113 Kantajat väittävät, ettei komissiolla ollut toimivaltaa tehdä päätöstä, jolla todetaan, että ne ovat rikkoneet EY 81 artiklan 1 kohtaa. Komissiolle ei näet anneta asetuksen

N:o 17 3 artiklassa eikä missään muussakaan säännöksessä toimivaltaa tehdä päätöstä, jolla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan, silloin kun kyseinen rikkominen on jo lopetettu niin aikaisin, että sitä koskeva, asetuksen N:o 2988/74 1 artiklassa säädetty vanhentumisaika on jo kulunut.

- 114 Ne korostavat, että EY:n perustamissopimuksen määräyksissä ja asetuksessa N:o 17 komissiolle annetaan nimenomaisesti ainoastaan oikeus ryhtyä toimenpiteisiin olemassa olevan kilpailusääntöjen rikkomisen lopettamiseksi ja oikeus määrätä sakkoja tai uhkasakkoja. EY:n perustamissopimuksessa ja asetuksessa N:o 17 ei sitä vastoin käsitellä kysymystä siitä, onko komissiolla oikeus todeta päätöksellä, että yritys on menneisyydessä rikkonut perustamissopimuksen kilpailusääntöjä, kun kyseinen rikkominen on selvästi lopetettu ennen päätöksen tekemistä tai jopa ennen komission tutkinnan aloittamista.
- 115 Kantajat myöntävät, että yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa GVL vastaan komissio antamassaan tuomiossa katsonut, että komission toimivalta tehdä päätös, jolla yritykset veloitetaan lopettamaan sen toteama kilpailusääntöjen rikkominen, ja määrätä rikkomistapauksessa sakkoja tai uhkasakkoja sisältää välttämättä toimivallan todeta kilpailusääntöjen rikkominen. Ne huomauttavat kuitenkin, että kyseisessä asiassa yhteisöjen tuomioistuin on myös todennut, että jotta komissio voi tehdä päätöksen, jolla vain todetaan jo lopetettu kilpailusääntöjen rikkominen, sen on osoitettava, että sillä on olemassa perusteltu intressi tehdä tällainen päätös, ja tarkemmin sanottuna, että on olemassa todellinen vaara kyseiseen käytäntöön palaamisesta, ja että tämän vuoksi oikeudellinen tilanne on selkeytettävä muodollisella päätöksellä.
- 116 Komissio, joka on päätöksen tekemistä edeltäneessä käytännössään hyväksynyt sen, että perusteltu intressi on välttämätön sellaisen päätöksen tekemiseksi, jolla todetaan kilpailusääntöjen rikkominen, joka on lopetettu, ja myöntänyt, että esillä olevassa asiassa kantajien syyksi luettu väitetty rikkominen oli selvästikin lopetettu jo vuonna 1994, ei kantajien mukaan ole kuitenkaan näyttänyt, että sillä oli perusteltu intressi todeta päätöksellä, että kantajat ovat rikkoneet EY 81 artiklaa.

- 117 Kantajat huomauttavat, että perusteltua intressiä koskevaa vaatimusta on tulkittava suppeasti (em. julkisasiamies Reischlin ratkaisuehdotus asiassa GVL v. komissio, s. 512–521), ja korostavat sitä, että ne eivät ole tuoneet hallinnollisen menettelyn kuluessa esiin yhtään sellaista oikeudellista kysymystä, jota olisi ollut tarvetta selkeyttää komission muodollisella päätöksellä, vaan ne ovat pelkästään kieltäneet tosiseikkojen perusteella osallistuneensa väitettyihin kartelleihin.
- 118 Kantajien mukaan esillä olevassa asiassa ei tämän vuoksi ollut niiden osalta olemassa mitään todellista vaaraa asianomaiseen käytäntöön palaamisesta, koska kyseisestä käytännöstä oli luovuttu yli viisi vuotta ennen päätöksen tekemistä ja koska vastaaja ei ole osoittanut, että ne olisivat uusineet rikkomisen tämän jälkeen, tai esittänyt syytä, jonka vuoksi tällainen uusiminen on todennäköisempää kuin muissa tapauksissa.
- 119 Vastaaja huomauttaa, että kantajat ovat velvollisia myöntämään, että sillä on implisiittinen toimivalta tehdä päätöksiä, joilla kilpailusääntöjä todetaan rikutun, silloin kun kilpailusääntöjen rikkominen on päättynyt ja mitään sakkoa ei ole määrätty. Se on samaa mieltä siitä, että voidakseen käyttää tätä toimivaltaa, sillä on oltava perusteltu intressi toimia näin.
- 120 Vastaajan mukaan ei ole kuitenkaan mitään syytä tulkita suppeasti niitä edellytyksiä, joiden perusteella komissio käyttää tätä toimivaltaa. Mikään ei erityisesti osoita, että edellä mainitussa asiassa GVL vastaan komissio annetussa tuomiossa yhteisöjen tuomioistuimen tarkoituksena olisi ollut antaa komissiolle mahdollisuus tehdä päätöksiä, joilla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan, ainoastaan tilanteissa, joissa on olemassa epävarmuutta tutkittavana olevan käyttäytymisen lainmukaisuudesta. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin ei samassa asiassa ole noudattanut julkisasiamies Reischlin ratkaisuehdotusta etenäkään siltä osin kuin oli kyse kyseisen implisiittisen toimivallan olemassaolosta, joten komission mielestä on virheellistä nojautua julkisasiamiehen argumentteihin kyseisen tuomion ulottuvuutta tulkittaessa.

121 Vastaajan mukaan ei ole myöskään mitään syytä päätellä, että implisiittinen toimivalta olisi sellaisenaan poikkeuksellinen. Implisiittinen toimivalta tehdä päätöksiä, joilla rikkominen todetaan kilpailuoikeuden soveltamista koskevan perustellun intressin mukaisesti, ei poikkea millään tavalla asetuksella N:o 17 komissiolle annetusta toimivallasta vaan täydentää sitä. Komission nimenomaiset valtuudet perustuvat etenkin EY 83 artiklan 2 kohdan d alakohdassa ja EY 85 artiklassa ilmaistuun ajatukseen, jonka mukaan komission tehtävänä on huolehtia siitä, että yritykset noudattavat kilpailusääntöjä, ja tarvittaessa todeta, että näitä sääntöjä on rikottu (em. asia GVL v. komissio, tuomion 22 kohta). Näin ollen on epäasianmukaista ottaa lähtökohtaisesti kantaa siihen, onko komission implisiittisen toimivallan alaa tulkittava suppeasti vai laajasti. Komission mukaan on tärkeää saada varmuus sellaisten olosuhteiden olemassaolosta, joissa rikkomisen toteaminen on välttämätöntä, jotta voidaan taata se, että yritykset noudattavat kilpailusääntöjä. Tämä pohjimmainen vaatimus on ilmaistu perusteltua intressiä koskevalla kriteerillä.

122 Tämän vuoksi seuraavat oikeudellisen tilanteen selkeyttämistä koskevan intressin kaltaiset muut perustellut intressit voivat oikeuttaa tekemään päätöksen, jolla todetaan kilpailusääntöjen rikkominen, joka on päätetty:

— Intressi rohkaista yrityksiä käyttäytymään esimerkillisesti tuomalla erityisen vakavat rikkomiset ilmi päätöksessä, joka on tehty sellaisen hallinnollisen menettelyn päätteeksi, jossa syyttömyysolettama ja puolustus oikeudet on otettu täysimääräisesti huomioon, ja näin varsinkin silloin kun yritykset kiistävät tosiseikat ja kilpailusääntöjen rikkomisen mainitun menettelyn kuluessa, kuten kantajat ovat tehneet esillä olevassa asiassa

— Intressi tehdä rikkomisen uusiminen vähemmän houkuttelevaksi, jolloin päätös, jolla rikkominen todetaan, voi olla perusta korottaa rikkomisen uusimisen vuoksi asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen

65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennassa annettujen suuntaviivojen (EYVL 1998, C 9, s. 3) 2 kohdan nojalla yritykselle määrättävää sakkoa siinä tapauksessa, että kilpailusääntöjä rikotaan myöhemmin samantyyppisellä tavalla

- Intressi antaa sellaisille vahinkoa kärsineille osapuolille mahdollisuus saattaa asia kansallisten siviilituomioistuinten käsiteltäväksi, joilla ei ole apunaan komissiolla olevia valtuuksia vastaanottaa todisteita yhteisön tasolla, eikä niillä välttämättä ole mahdollisuutta kerätä kaikkia niitä todisteita, jotka ovat välttämättömiä sellaisen maantieteellisesti laaja-alaisen rikkomisen tapauksessa, jota koskevat tosiseikat vastuussa olevat yritykset ovat kiistäneet.

123 Kun otetaan kuitenkin huomioon etenkin niiden rikkomisten erittäin vakava luonne, joista kantajia on moitittu, ja se, että nämä ovat kiistäneet tosiseikat — seikat, jotka ilmenevät selkeästi päätöksen tekstistä — nämä kolme perusteltua intressiä ovat vastaajan mukaan tässä tapauksessa olemassa. Vastaaja korostaa tältä osin sitä, että kantajat kiistävät epäilemättä myös kansallisessa menettelyssä tosiseikat, joista niitä arvostellaan, että oli täysin mahdollista, että rikkominen uusitaan, jos todettua kilpailusääntöjä rikkovaa käyttäytymistä ei olisi julkisesti ilmoitettu, ja että kartelli, jonka yhteydessä vahvistetaan hintoja ja jaetaan hintatietoja, merkitsee sellaista erittäin vakavaa kilpailusääntöjen rikkomista, jota ei voida jättää huomioimatta määritettäessä sitä sakkoa, joka rikkomisen uusimisen tapauksessa on määrättävä.

124 Kantajat väittävät vastauskirjelmässään, että intressit, joihin vastaaja vetoaa, eivät voineet oikeuttaa tekemään päätöstä niiden osalta.

125 Siltä osin kuin on kyse intressistä rohkaista yrityksiä käyttäytymään esimerkillisesti ja intressistä tehdä rikkomisen uusiminen vähemmän houkuttelevaksi, kantajat väittävät, että väitetiedoksiannolla on jo ollut varoittava vaikutus niihin siten, ettei niiden osalta ollut tätä varten tarvetta tehdä päätöstä, jossa toistettiin olennaisilta osin mainitun väitetiedoksiannon oikeudellinen sisältö. Siltä osin kuin on kyse yleisöön kohdistuvasta varoittavasta vaikutuksesta, sellaisille kartelleihin osallistu-

neille yrityksille osoitettu päätös, joiden osalta vanhentumisaika ei ollut päättynyt, oli kantajien mukaan riittävä. Ne huomauttavat lisäksi, että se, että katsotaan, että asianomaiseen käytäntöön palaamista koskevan todellisen vaaran puuttuessa on olemassa perusteltu intressi tehdä rikkomisen uusiminen vähemmän houkuttelevaksi, merkitsee sitä, että komissio saattaa joka tapauksessa tehdä päätöksen, jolla rikkomisen todetaan riippumatta asiaan liittyvistä seikoista ja siitä ajankohdasta, jolloin rikkomiseen on syyllistytty.

- 126 Kantajat katsovat sen intressin osalta, jonka mukaan vahinkoa kärsineille osapuolille on annettava mahdollisuus saattaa asia yksityisoikeudellisia asioita tutkivien kansallisten tuomioistuinten käsiteltäväksi, ettei kyseistä intressiä voida pitää perusteltuna. Vastaajan tehtävänä ei EY:n perustamissopimuksen eikä asetuksen N:o 17 mukaan ole antaa mahdollisuutta saattaa asia tällä tavalla kansallisten tuomioistuinten käsiteltäväksi.
- 127 Vastaaja tarkentaa kantajien vastaukseen antamassaan vastauksessa, että sen puolustus nyt käsiteltävinä olevissa asioissa ei perustu yleiseen väitteeseen siitä, että kaikissa tapauksissa olisi olemassa perusteltu intressi tehdä päätös, jolla kilpailusääntöjen rikkomisen todetaan. Se korostaa sitä, että julkista etua vahingoittava rikkomisen uudistamiseen liittyvä vaara on erityisen vakava silloin, kun on kyse kaikkein vakavimmista yhteistoimintajärjestelyistä, ja erityisesti silloin, kun on kyse sen tyyppisistä yhteistoimintajärjestelyistä, jotka ovat luonteensa vuoksi salaisia ja jotka komission on näin ollen vaikeampi paljastaa. Tämän vuoksi adressaattina olevien yritysten intressien ja julkisen intressin välisen tasapainon on oltava erilainen tilanteessa, jossa on kyse menneisyydessä tapahtuneista erittäin vakavista kilpailusääntöjen rikkomisista, ja tilanteessa, jossa on kyse vähäisistä rikkomisista.
- 128 Siltä osin kuin on kyse intressistä antaa mahdollisuus saattaa asia kansallisten tuomioistuinten käsiteltäväksi, vastaaja korostaa sitä, että vahinkoa kärsineiden osapuolien on erityisen vaikeaa näyttää maantieteellisesti näin laajalla tasolla tapahtunut kilpailusääntöjen rikkomisen, ja sitä, että on tärkeää, että komissio käyttää todisteiden vastaanottamista koskevia valtuuksiaan tutkimuksissa, jotka koskevat salaisia yhteistoimintajärjestelyjä. Se toteaa, ettei se ole vedonnut kyseiseen intressiin perustellakseen järjestelmällisesti sitä, minkä vuoksi se tekee päätöksen, jolla kilpailusääntöjen rikkomisen todetaan, vaan, kuten sen intressin osalta, joka koskee rikkomisen uusimisen tekemistä vähemmän houkuttelevaksi, se on vedonnut

siihen erityisen vakavan kilpailusääntöjen rikkomisen yhteydessä. Se toteaa vielä tämän lisäksi, että se, että on olemassa keinoja hakea korvausta yksityisoikeuden alaan kuuluvista vahingoista, voi myös täyttää julkisen intressin tehtävän siltä osin kuin kyseiset keinot voivat merkitä varoitusta kilpailusääntöjen rikkomisen osalta. Yhteisön kilpailuoikeudessa katsotaan nimittäin vastaajan mukaan, että näiden keinojen olemassaolo on EY 81 ja EY 82 artiklan täydellisen soveltamisen varmistamisen kannalta elintärkeää (asia C-453/99, Courage ja Crehan, tuomio 20.9.2001, Kok. 2001, s. I-6297).

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 129 Kantajat väittävät, ettei komissiolta ollut toimivaltaa tehdä niiden osalta päätöstä, koska ei ole olemassa sellaista säännöstä tai määräystä, jossa sille annettaisiin toimivalta todeta päätöksellä sellainen kilpailusääntöjen rikkominen, joka on lopetettu, etenkin kun asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdassa säädetty vanhentumisaika on päättynyt, ja koska ei ole osoitettu, että päätöksen tekemiseen niiden osalta olisi ollut olemassa perusteltu intressi.
- 130 Siltä osin kuin on kyse edellä 113 ja 114 kohdassa esitetystä kantajien väitteistä, tämän tuomion 37 kohdassa on jo huomautettu, että kilpailusääntöjen rikkomisen lopettaminen, ennen kuin komissio tekee päätöksen, ei sellaisenaan ole seikka, joka estää komissiota käyttämästä toimivaltaansa todeta kyseinen rikkominen, koska yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että komissio voi tehdä päätöksen, jolla todetaan kilpailusääntöjen rikkominen, josta asianomainen yritys on jo luopunut, edellyttäen kuitenkin, että toimielimellä on perusteltu intressi tehdä näin (em. asia GVL v. komissio, tuomion 24 kohta).
- 131 Lisäksi edellä 63 kohdassa on todettu, että vaikka asetuksella N:o 17 käyttöön otetussa järjestelmässä komission toimivalta todeta kilpailusääntöjen rikkominen ilmenee ainoastaan implisiittisesti eli siltä osin kuin nimenomainen toimivalta määrätä yritykset lopettamaan kilpailusääntöjen rikkominen ja määrätä sakkoja sisältää välttämättä kyseisen toimivallan (ks. em. asia GVL v. komissio, tuomion 23 kohta), tällainen implisiittinen toimivalta ei kuitenkaan riipu yksinomaan siitä,

käyttääkö toimielin näitä nimenomaisia valtuuksiaan. Näin ollen se, että komissiolla ei ole enää toimivaltaa määrätä sakkoja kilpailusääntöjen rikkomiseen syyllistyneille siitä syystä, että asetuksen N:o 2988/74 1 artiklan 1 kohdassa säädetty vanhentumisaika on päättynyt, ei sinällään estä tekemästä päätöstä, jolla todetaan, että kyseinen vanhentunut rikkominen on tapahtunut.

- 132 Siltä osin kuin on kyse niistä kantajien väitteistä, jotka on esitetty edellä 115–118 kohdassa, niiden esiin nostattama kysymys ei koske todellisuudessa sitä, oliko komissiolla toimivaltaa todeta päätöksellä ne vanhentuneet kilpailusääntöjen rikkomiset, joihin kantajien väitetään syyllistyneen, vaan sitä, oliko komissiolla esillä olevassa asiassa perustelua intressiä tehdä päätös, joilla kyseiset rikkomiset todetaan (ks. vastaavasti em. asia GVL v. komissio, tuomion 24 kohta). Näillä väitteillään kantajat arvostelevat siis lähinnä tämän toimivallan käyttämisen yksityiskohtia nyt esillä olevassa asiassa.
- 133 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi kuitenkin ainoastaan korostaa sitä, ettei päätöksestä ilmene millään tavalla, että komissio olisi todellakin tutkinut kysymystä siitä, oliko sillä tällainen intressi vai ei.
- 134 Kun vastaajalta on tiedusteltu asiaa tältä osin suullisessa käsittelyssä, se on tukeutunut päätöksen 651 perustelukappaleeseen, jossa on komission päätelmä, jonka mukaan kantajien osalta oli asianmukaista tehdä päätös, jolla kilpailusääntöjen rikkominen todetaan, ja tämä päätelmä tarkoittaa sen mukaan sitä, että päätöksen tekemiseen oli olemassa perusteltu intressi.
- 135 On kuitenkin huomautettava, että kun komissio toteaa edellä mainitussa perustelukappaleessa, että ”vanhentumisaikoja koskevat säännöt koskevat ainoastaan sakkojen tai seuraamusten määräämistä” ja että ”niillä ei ole vaikutusta siihen, voiko komissio tutkia kartellitapauksia ja tehdä tarpeen vaatiessa kieltäviä päätöksiä”, vastaaja ainoastaan vastaa väitteeseen — sen hylätäkseen —, jonka kantajat olivat esittäneet ja jonka mukaan kyseisten kilpailusääntöjen rikkomisten osalta, olettaen, että ne näytetään toteen, ei voitu tehdä enää päätöstä, koska ne olivat vanhentuneet.

Tämän toteamuksen perusteella ei voida päätellä, että komissio olisi myös pohtinut sitä, oliko sillä perustelua intressiä todeta päätöksellä kilpailusääntöjen rikkomiset, jotka kantajat olivat jo päättäneet.

- 136 Edellä olevasta seuraa, että koska komissio ei ole päätöstä tehdessään tarkastellut sitä, oliko sillä perusteltua intressiä todeta kantajien osalta, että kilpailusääntöjä oli rikottu, se on tehnyt sellaisen oikeudellisen virheen, jonka perusteella päätös on mahdollista kumota siltä osin kuin se koskee kantajia.
- 137 Lisäksi vastaaja ei ole myöskään osoittanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että esillä olevassa asiassa olisi ollut olemassa tällainen perusteltu intressi. Vastaaja on tosin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa todennut, että sen oikeudellisen tilanteen selkeyttämistä koskevan intressin lisäksi, joka on hyväksytty perustelluksi intressiksi edellä mainitussa asiassa GVL vastaan komissio annetun tuomion taustalla olevissa olosuhteissa, esillä olevassa asiassa muut intressit saattoivat oikeuttaa tekemään päätöksen kantajien osalta, ja näitä intressejä olivat tarve rohkaista yrityksiä käyttäytymään esimerkillisesti, intressi tehdä rikkomisen uusiminen vähemmän houkuttelevaksi kyseisten rikkomisten erityinen vakavuus huomioon ottaen ja intressi antaa vahinkoa kärsineille osapuolille mahdollisuus saattaa asia kansallisten siviilituomioistuinten käsiteltäväksi.
- 138 On kuitenkin todettava, että vastaaja tyytyy vain esittämään luettelomaisesti kolme eri tilannetta osoittamatta kuitenkaan sellaisten yksittäistapaukseen liittyvien seikkojen perusteella, jotka koskevat niitä erittäin vakavia ja erittäin laajoja kilpailusääntöjen rikkomisia, joista kantajia on arvosteltu, että tässä on ollut kyse näistä tilanteista ja ne oikeuttavat näin ollen sillä olevan perustellun intressin tehdä kantajien osalta päätös, jolla edellä mainitut kilpailusääntöjen rikkomiset todetaan. Komissio ei ole konkreettisesti selittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa sitä, minkä vuoksi kyseisen kilpailusääntöjä rikkovan käyttäytymisen vakavuus ja maantieteellinen laajuus edellyttivät sitä, että kilpailusääntöjen rikkomiset, jotka oli päätetty, oli tarpeen juuri kantajien erityistapauksessa todeta päätöksellä. Se ei ole myöskään esittänyt mitään todisteita siitä, että kantajien osalta olisi ollut olemassa vaara rikkomisen uusimisesta. Vastaaja ei ole myöskään esittänyt mitään esillä olevan asian olosuhteille ominaisia seikkoja, jotka koskevat kanteita, jotka kilpailusääntöjen rikkomisesta vahinkoa kärsineet osapuolet ovat nostaneet tuomioistuimissa tai joita ne saattavat nostaa.

139 Kantajat ovat lisäksi kiistäneet sen, että vastaajan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa mainitsevat intressit olisivat perusteltuja, ja väittäneet, että väitetiedoksiannolla oli ollut heidän osaltaan riittävän varoittava vaikutus, että ei ollut olemassa mitään todellista vaaraa kyseisiin kilpailunvastaisiin käytäntöihin palaamisesta ja että halu antaa mahdollisuus saattaa asia vireille kansallisissa tuomioistuimissa on sinällään kyseenalainen. Vastaja ei ole kuitenkaan vastannut näihin väitteisiin yksityiskohtaisesti siten, että väitetty perusteltu intressi voitaisiin näyttää toteen.

140 Toinen kanneperuste on näin ollen hyväksyttävä.

Kantajien pyyntö, joka koskee sitä, että tietyt tiedot poistetaan nyt käsiteltävänä oleviin asioihin liittyvistä julkaisuista

141 Kumpikin kantaja on pyytänyt kanteessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta poistamaan käsiteltävinä olevia asioita koskevista julkaisuista näiden asioiden kohde huomioon ottaen kaikki viittaukset niihin tuotteisiin ja ajanjaksoihin, joita ne kilpailusääntöjen rikkomiset koskevat, joihin niiden väitetään päätöksessä syyllistyneen.

142 Tältä osin on huomautettava, että niistä asiakirjoista, jotka kantajat ovat liittäneet oikeudenkäyntiasiakirjoihin vastauskirjelmänsä liitteellä, ilmenee, että nyt käsiteltävänä olevien kanteiden nostamisen jälkeen kantajien ja komission välillä on käyty yksityiskohtaisia keskusteluja päätöksen julkaisemisesta. Kantajat ovat

todellakin pyytäneet komissiota poistamaan julkaistavaksi tarkoitettua päätöksestä kaikki viittaukset niiden toiminimiin, siihen vitamiinituotteeseen, jonka osalta niiden kummankin väitettiin rikkoneen kilpailusääntöjä, ja muihin seikkoihin, joiden perusteella ne oli mahdollista tunnistaa yrityksiksi, jotka ovat osallistuneet lainvastaiseen kartelliin.

143 Komissio on kuitenkin lopulta hylännyt nämä vaatimukset, ja päätöksessä, joka ei ole luottamuksellinen ja joka julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 10.1.2003, mainitaan selkeästi se seikat, joita edellä 141 kohdassa tarkoitettujen kantajien pyynnöt koskevat (ks. etenkin päätöksen 1 artikla).

144 Koska nämä tiedot ovat tulleet julkisiksi nyt käsiteltävinä olevien kanteiden nostamisen jälkeen ja koska tämä estää sen, että niitä voitaisiin käsitellä luottamuksellisina (asia T-7/93, Langnese Iglo v. komissio, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennetun toisen jaoston puheenjohtajan määräys 9.11.1994, 11 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa; asia T-102/96, Gencor v. komissio, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennetun viidennen jaoston puheenjohtajan määräys 3.6.1997, Kok. 1997, s. II-879, 29 kohta ja asia T-143/96, Volkswagen ja Volkswagen Sachsen v. komissio, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennetun toisen jaoston puheenjohtajan määräys 3.7.1998, 20 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa), kantajien tekemä pyyntö on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

145 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska vastaaja on hävinnyt asian, se on kantajan vaatimusten mukaisesti veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu neljäs jaosto)

on ratkaissut asiat seuraavasti:

- 1) **EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (asia nro COMP/E-1/37.512 — Vitamiinit) 21 päivänä marraskuuta 2001 tehty komission päätös 2003/2/EY kumotaan siltä osin kuin se koskee kantajia.**

- 2) **Vastaja veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Legal

Lindh

Mengozzi

Wiszniewska-Białecka

Vadapalas

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä lokakuuta 2005.

H. Jung

H. Legal

kirjaaja

laajennetun neljännen jaoston puheenjohtaja